

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN TEMATİK HARİTALARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Bahaddin ŞAHİN

Ankara
Aralık, 2012

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN TEMATİK HARİTALARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bahaddin ŞAHİN

Danışman: Doç. Dr. Servet KARABAĞ

**Ankara
Aralık, 2012**

Bahaddin Şahin'in "Coğrafya Öğretmenlerinin Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri" başlıklı tezi Aralık 2012 tarihinde , jürimiz tarafından Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan (Danışman) : Doç. Dr. Servet KARABAĞ

.....

Üye : Doç. Dr. Salih ŞAHİN

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ufuk KARAKUŞ

.....

ÖNSÖZ

2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından coğrafya dersi öğretim programında yapılan değişiklik ülkemizdeki coğrafya eğitimi için bir milat olarak kabul edilebilir. Çünkü bu program değişikliği ile coğrafya eğitiminde sadece konuların kapsam ve içeriğinde değişiklikler yapılmamış, bir bütün halinde zihniyet değişikliğine gidilmiştir. Bu değişiklik ile coğrafya bir bilim olarak hak ettiği yeri almış ve coğrafya eğitiminde/öğretiminde çağdaş yöntemlerin kullanılması öngörülmüştür.

Coğrafya öğretim programında yapılan bu köklü değişiklik ve bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişmeler coğrafya derslerinde materyal kullanımını daha da etkin hale getirmiştir. Bu materyaller arasında en önemli olanlardan birisi de hiç şüphesiz ki belirli bir konuya odaklı olarak hazırlanan tematik haritalardır. Bu gün bir çok alanda kullanılan tematik haritalar coğrafya eğitimi açısından da büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda coğrafya ders kitaplarının tematik haritalar bakımından zengin olması kadar coğrafya öğretmenlerinin tematik harita üretme ve kullanma yeterliliğine sahip olması da gerekmektedir.

Bu araştırmada coğrafya öğretmenlerinin tematik haritalara yönelik görüşleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda geliştirilen ölçek örneklem olarak belirlenen gruba uygulanarak veriler toplanmıştır. Sonuç olarak araştırma konusu ile ilgili bir takım bulgulara ulaşılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma sürecinde, ölçeğin oluşturulmasında ve elde edilen verilerin istatistiksel analize tabi tutulmasında öğretim üyelerinden yardım alınmıştır. Bu yardımların da katkısıyla eldeki yüksek lisans tezi tamamlanmıştır.

Araştırmanın gerçekleşmesi sürecinde, gerek bilimsel gerekse maddi-manevi desteklerini esirgemeyen başta değerli hocam tez danışmanım Doç. Dr. Servet KARABAĞ'a ve değerli hocalarım, Doç. Dr. Salih ŞAHİN'e ve Yrd. Doç. Dr. Ersin GÜNGÖRDÜ'ye, teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca araştırmanın başından sonuna kadar her aşamasında yardımlarını esirgemeyen değerli dostlarım, meslektaşlarım Candaş GÖCEN'e, Mehmet AVCI'ya, ve Güliz TETİK ile araştırmanın veri analizi kısmındaki yardımlarından dolayı arkadaşlarım, Bilal Hayri DOĞAN ve Esra BOZKURT'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bahaddin ŞAHİN

Eylül - 2012

ÖZET

COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN TEMATİK HARİTALARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

ŞAHİN, Bahaddin
Yüksek Lisans, Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Servet KARABAĞ
Aralık - 2012, 59 sayfa

Eğitimde materyal kullanımı, eğitim-öğretimin daha anlamlı ve kalıcı olması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitim ve öğretimde konuları daha iyi anlamak, anlatmak ve kavramak için öğretim materyallerinden yararlanılması gerekmektedir.

Belirli bir konuya odaklı olarak bir topografik altlık üzerinde oluşturulan tematik haritalar coğrafya öğretimindeki en önemli materyallerden birisidir. Bu doğrultuda araştırma coğrafya dersi öğretim programı doğrultusunda coğrafya öğretmenlerinin tematik haritalara yönelik görüşlerini görüşlerinin neler olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenlerinin tematik haritalara yönelik görüşlerini tespit etmek için tarama yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre ; coğrafya öğretmenlerinin tematik harita kullanımına olumlu yaklaşmakla birlikte önemli bir çoğunluğunun tematik harita üretme ve kullanma yeterliliğine sahip olmadıkları ve en çok “Mekansal Sentez Türkiye” öğrenme alanında tematik haritalara ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya eğitimi, görsellik, harita, tematik harita.

ABSTRACT

VIEWS OF GEOGRAPHY TEACHERS ON THEMATIC MAPS

ŞAHİN, Bahaddin

Graduate student, geography teaching discipline

Thesis consultant : Assistant Prof. Servet Karabağ

Supervisor Assistant Professor Dr. Servet KARABAĞ

December -2012

Using instructional materials in education is very important in terms of being more meaningful and effective of education-teaching. For this reason, it is required to make use of instructional materials for better understanding, explaining and comprehending of subjects in education and teaching.

Thematic maps, which are created on a topographic base with a focus on a specific topic, are one of the most important materials in geography teaching. This research is done in order to exhibit views of geography teachers on thematic maps, in accordance with geography lesson curriculum. For this purpose, the survey method is used to determine the views of geography teachers working in secondary schools on thematic maps.

According to the findings of this study, it is determined that; despite of the positive approach of geography teachers for using thematic maps, a significant majority of them are not capable of producing and using the thematic maps and they need them mostly in the field of "Spatial Synthesis Turkey" learning.

Keywords: Geography education, visuality, map, thematic map.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ.....	ii - iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi-vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii-ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Problem durumu.....	2 - 3
1.1.1. Problem Cümlesi	3
1.1.2. Alt problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3 Araştırmanın Önemi.....	4 - 6
1.4.Varsayımlar.....	6
1.5.Sınırlılıklar.....	6
1.6.Tanımlar.....	6
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1.Coğrafya Eğitimi ve Haritalar.....	7-10
2.2.Coğrafya Öğretim Programı ve Harita Becerileri.....	10-12
2.3.Tematik Haritalar.....	12-14
2.4.Tematik Harita Örnekleri.....	14-22
2.5.İlgili Araştırmalar.....	23-25
3.YÖNTEM.....	26
3.1.Araştırmanın Modeli.....	26
3.2.Evren ve Örneklem.....	26
3.3.Verilerin Toplanması.....	26-27
3.4.Verilerin Analizi.....	27-30

4.BULGULAR ve YORUM.....	31
4.1.Araştırmaya Katılan Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler.....	31-33
4.2.Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	33-34
4.3. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	34-35
4.4. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular	36
4.5.Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	36-37
4.6.Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular.....	37-47
 5.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	 48
5.1.Sonuçlar.....	48-49
5.2.Öneriler.....	49
 KAYNAKÇA.....	 50 - 54
EKLER.....	55-59

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Coğrafya Öğretim Programında Yer Alan Coğrafi Beceriler.....	11
Tablo 2: Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	27
Tablo 3: KMO Geçerlilik Analizi.....	28
Tablo 4: Faktör Yükleri Analizi.....	29
Tablo 5: Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	32
Tablo 6: Öğretmenlerin Hizmet sürelerine Göre Dağılımı.....	32
Tablo 7: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	32
Tablo 8: Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülte Türlerine Göre Dağılımı	33
Tablo 9 : Öğretmenlerin Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı	33
Tablo 10: Öğretmenlerin Mevcut Tematik Haritaların Coğrafya Öğretim Programı Açısından Yeterliliklerine Göre Dağılımı.....	34
Tablo 11: Öğretmenlerin İhtiyaç Duydukları Harita Türlerine Göre Dağılımı.....	35
Tablo 12: Öğretmenlerin Tematik Harita Kullanma Yeterliliğine Göre Dağılımı.....	36
Tablo 13: Öğretmenlerin Tematik Harita Üretme Yeterliliğine Göre Dağılımı.....	37
Tablo 14: Öğretmenlerin Tematik Harita Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Oranlarına Göre Dağılımı.....	38
Tablo 15: Coğrafya Öğretmenlerinin Cinsiyetleriyle Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin Bağımsız Örnek t Testi Sonuçları.....	38

Tablo 16: Coğrafya Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programları Tematik Haritalara Yönelik Görüşlerini Hakkındaki Tutumları Arasındaki İlişkinin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	39
Tablo 17: Coğrafya Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türleriyle Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Bağımsız Örnek t Testi	40
Tablo 18 : Coğrafya Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programları Tematik Haritalara Yönelik Görüşlerini Hakkındaki Tutumları Arasındaki İlişkinin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	40
Tablo 19 : Coğrafya Öğretmenlerinin Hizmet Süreleri Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	41
Tablo 20 : Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Tarafından Soruları Cevaplama Sayıları ve Yüzdeleri	42

SEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1: Karadeniz Bölgesi'nde sanayi tesislerinin dağılışı haritası.....	15
Şekil 2 : Karadeniz Bölgesi'nde sanayi tesislerinin oransal dağılışı haritası	16
Şekil 3 : Türkiye'de okuma yazma bilen kadın nüfusun dağılışı haritası	17
Şekil 4 : Türkiye'de enerji kaynaklarının dağılışı haritası	18
Şekil 5 : Türkiye'de heyelan dağılışı haritası	19
Şekil 6 : Çin dil grupları dağılışı haritası	20
Şekil 7 : Hollanda'da başlıca sanayi kollarının dağılışı haritası	21
Şekil 8 : Fransa'da arazi kullanımı haritası	22

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

CDÖP: Coğrafya Dersi Öğretim Programı

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

SS: Standart Sapma

Sh: Standart Hata

Sd: Serbestlik Derecesi

Kt: Karelet Toplamı

Ko: Kareler Ortalaması

f: Frekans

N: Kişi Sayısı

%: Yüzde

p: Anlamlılık Düzeyi

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama

1.GİRİŞ

Coğrafya, insan-mekan ilişkisinin farklı boyutları üzerinde çalışır. Dünyanın neresinde olursa olsun insanlar, yaşadıkları mekan hakkında bilgi edinmek isterler. Yeryüzündeki farklı mekanlar hakkında coğrafi bilgi edinmede en önemli kaynak haritalardır. Öğrencilerin farklı haritaları okuma becerilerini kazanmaları mekanların anlaşılması açısından son derece önemlidir. Haritaları tam anlamıyla kullanmak, coğrafya biliminin öğretilmesinde önemli bir aşamadır.

Coğrafyada haritasız bir anlatım, öğrencilerin konuları anlamakta güçlük çekmelerine yol açmakta ve ezberciliğe yöneltmektedir. Bu nedenle haritalar, coğrafya konularının anlayarak öğrenilmesinde büyük rol oynamaktadır. Coğrafya eğitimi ve öğretiminde, birinci derecede rol oynayan haritaların okunması kadar hazırlanması da önemlidir. Haritalar ne kadar iyi hazırlanmışsa, coğrafya o kadar iyi açıklanır. Haritalar ne kadar doğru kullanılırsa, coğrafya o kadar iyi anlaşılır (Ünlü , 2002).

Coğrafya öğretimindeki problemlerin tespit edilip, bu problemlere çözüm önerilerinin hazırlanması önemlidir. Bu problemlerden birisi, coğrafya öğrencilerinin olaylara mekansal bir bakış açısı ile bakamamalarıdır. Mekan bilimi olan coğrafyada mekansal algılamayı arttıracak en önemli araç haritalardır. Öğrenci haritayı ne kadar iyi okur ve kavarsa, yaşadığı yakın çevresi ve küresel ölçekteki mekansal bilgileri daha iyi okuyup, analiz edecektir (Taş, 2006).

Coğrafyada harita yapma ve harita okuma becerisine sahip olma çok önemlidir. Öğrenciler, mekânsal analiz becerisi kazanmakla diğer bütün derslerinde (fen ve teknoloji, sosyal bilgiler, matematik, Türkçe ve vatandaşlık) daha başarılı olabilirler (Kızıлчаşoğlu, 2007). Mekânsal analiz yapabilme becerisinin kazandırılmasında belirli bir konuya yönelik olarak hazırlanan tematik haritalar büyük ölçüde faydalı olmaktadır. Öğrenciler konular ile ilgili haritalara yakın olması, bu sayede haritaları değişik derslerde ihtiyaç duyduğunda kullanabilmesini sağlamaktadır. İşte bu doğrultuda yenilenen Coğrafya Dersi Programı (CDÖP) ile birlikte harita becerilerinin önemi artmış ve kazanımlara yönelik olarak gerekli olan tematik harita ihtiyacını daha da arttırdığı gibi coğrafya öğretmenlerinin mekansal analizler açısından da tematik harita kullanma düzeylerinin daha yüksek olmasını gerektirmektedir.

1.1.Problem Durumu

Orta ğretim coğrafya dersi ğretim programı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 14 Temmuz 2005 tarihinde yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile yapılandırmacı yaklaşım ile gerçekleştirilmiştir. Böylece, geleneksel öğrenme sisteminden, ğrenci merkezli öğrenme modeline geçiş yapılmıştır.

Yenilenen coğrafya ğretim programı beraberinde pek çok değişimi de getirmiştir. Bunlardan en önemlisi coğrafya algısı ve ağdaş coğrafyanın içeriği ile örtüşecek şekilde coğrafya ile neyin kazandırılacağı programla netleştirilmiş ve amaç coğrafi bilinç kazandırmak şeklinde belirlenmiştir. (Karabağ ve diğerleri, 2007)

Yeni coğrafya programı ile birlikte söz konusu coğrafi bilinci kazandıracak olan coğrafi beceriler ise şunlardır (CDP, 2005).

- Harita becerisi
- Gözlem becerisi
- Arazi alışma becerisi
- Coğrafi sorgulama becerisi
- Tablo, grafik ve diyagram hazırlama ve yorumlama
- Zamanı algılama becerisi
- Kanıt kullanma becerisi
- Değişim ve srekliiliği algılama becerisi

CDP coğrafi sorgulama yapmayı önemsemektedir. Doğa ve insan eksenli bir içeriğe sahip olan coğrafya, özellikle mekâna dair uygulamalar ve planlamalarda rehber olmayı amaçlar. Coğrafi sorgulama hem coğrafya bilimi hem de coğrafya eğitimi açısından son derece önemlidir. Çünkü coğrafi sorgulama yapabilecek yeterlilikteki bireyler doğayla uyumlu yaşamda daha başarılı olabileceklerdir (Karabağ ve diğerleri, 2007). Coğrafya; insan ve doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimleri dağılış, karşılaştırma ve nedensellik ilkelerine göre araştıran ve sonuçlarını sentez olarak veren bir bilimler topluluğudur. (Elibüyük, 1995). Coğrafyaya bilim olarak kimliğini kazandıran ve en önemli ilkelerden olan dağılış ilkesi, haritalar ile gösterilir. Bu sebeptendir ki harita becerisi coğrafyanın dağılış prensibiyle de ilişkili olarak bireylere coğrafi sorgulama yeterliliğini kazandırması açısından oldukça önemlidir.

CDÖP'ye göre harita becerileri şunları içermektedir.

- Harita üzerinde konum belirleme
- Harita üzerine bilgi aktarma
- Amacına uygun harita seçme
- Haritalardan yararlanarak hesaplamalar yapma
- Mekansal dağılışı algılama
- Haritayı doğru şekilde yorumlama
- Taslak haritalar oluşturma

Haritalar, coğrafi bilginin içeriğini tanımlamada önemli rol oynarlar. Haritalar tablolara benzer şekilde sayısal bilgileri gösterebilirler. Ama bir harita bir tablonun yaptığından daha fazlasını yapabilir. Bir harita bilginin nereye ait olduğunu da gösterir, böylece o yerin iklim ve yeryüzü şekilleri, dini ve dili, ekonomik ve sosyal durumu, anlaşmazlıkları ve yardımlaşmaları, ilişkileri ve bağımsızlıkları hakkında da bilgi verir. Verilerin haritaya işlenmesi, verilerin mekânsallaştırılmasıdır. Haritalar sadece analiz sonuçlarını göstermek için ya da konuya renk katmak için kullanılmaz. Haritalar verilerin analizi ve sınıflandırılması için en gerekli araçlardır. Haritaya işlenmiş veriler, örüntüleri ve ilişkileri ortaya çıkarabilir ve böylece tablosal ve metinsel biçimde bırakılmış olan verilerin açığa çıkaramayacağı yorumları sunar (Demiralp, 2006).

Coğrafya ve coğrafya öğretimi ile ilgili çalışmaların temel unsurlarından birini haritalar oluşturmaktadır. Çünkü değişik bilim alanlarından elde edilen bilgilerin, birbirleriyle ilişkilendirilip, toplu olarak bir mekân üzerinde değerlendirilmesi ve gösterilmesi harita ile olmaktadır. Tematik haritalar ise bazı özel coğrafi dağılımların yapısal karakteristiklerini sunmaktadır. Bu söz konusu özel coğrafi dağılımlara ilişkin fiziki ve beşeri unsurlara ait haritaların yapılabilmesi ancak tematik haritalarla mümkün olmaktadır. Bu bağlamda coğrafya öğretmenlerinin tematik haritaların özelliklerini, sınırlılıklarını iyi bilmesi tematik haritaların daha verimli kullanılmasını ve öğretim işlevini arttıracaktır.

1.1.1.Problem Cümlesi

Coğrafya öğretmenlerinin 2005 yılında yenilenen Coğrafya Öğreti Programı doğrultusunda tematik haritalara yönelik görüşleri nelerdir?

Bu temel problemin ışığında alt problemler

1.1.2.Alt Problemler

1. Coğrafya öğretmenlerinin tematik harita kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Coğrafya öğretmenlerine göre mevcut tematik haritalar Coğrafya Öğretim Programı açısından yeterlidir?
3. Coğrafya öğretmenlerine göre hangi tip tematik haritalara ihtiyaç vardır?
4. Coğrafya öğretmenleri tematik harita kullanma yeterliliğine sahip midir?
5. Coğrafya öğretmenleri program kazanımlarına göre tematik harita üretme yeterliliğine sahip midir?

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı yeni coğrafya öğretim programına göre coğrafya öğretmenlerinin tematik haritalara yönelik görüşlerinin belirlenmesidir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Coğrafya öğretiminde çeşitli bilgilerin; doğru, açık ve kolay bir şekilde öğrenciye aktarılabilmesi için çeşitli araç ve gereçlerden yararlanılmaktadır. “Coğrafyanın avantajlarından biri bilgilerin sunulmasında çok önemli yer tutan görsel materyaldir. Haritalar, kesitler, grafikler ve diyagramlar coğrafya ile materyallerdir. Günümüz teknolojisiyle, hele bilgisayar desteğiyle bu tür araçların çok zengin çeşitlilik ve üstün nitelikte hazırlanması mümkün olabilmektedir. Ayrıca günümüzde bilginin hızlı algılanması gereği ve biraz da buna bağlı olarak okumadan öğrenme isteği, yine coğrafyanın görsel anlatım araçlarının önem ve değerini artırmaktadır. Çoğu zaman sayfalarca anlatılması zor olan bilgilerin bir harita ile çok daha etkili sunulması mümkün olabilmektedir” (Aktaran : Demiralp, 2006).

Doğal ve beşeri olaylar arasındaki ilişkiyi incelemeyi konu alan coğrafya dağılışı, nedensellik ve karşılaştırma prensipleri çerçevesinde olayları en kolay harita üzerinde somut hale getirir. Coğrafya öğretiminde haritalar genelleme yapmak, veri toplamak, analiz ve sentez yapmak için kullanılır (Ünlü, 2002).

Bu sebeple yenilenen coğrafya dersi öğretim programı da harita üzerinde konum belirleme, harita üzerine bilgi aktarma, amacına uygun harita seçme, haritalardan yararlanarak hesaplama yapma, mekansal dağılışı algılama, haritayı doğru şekilde yorumlama ve taslak haritalar oluşturma gibi harita becerilerini içermektedir. Söz konusu harita becerileri dikkate alınarak öğrenciler eğitilmelidir (Aktaran : Taş, 2008).

- Harita yapma ve okuma, yaşamı devam ettirme ve öğrenme değerlerinde hayatta kalabilmek için temel becerilerdir.
- Harita becerileri bütün ders programlarında kullanılabilir.
- Harita yapmasını bilen öğrenciler, eğitim için yardımcı kaynak olarak haritaya daha fazla başvuranlar olup bu grup daha istekli davranmaktadırlar.
- Harita yapımı ve kullanımı, yerelden küresele, büyük ölçekten küçüğe, öğrencinin anlık ve somut tecrübelerinden daha soyut fikir seviyelerine göre olmalıdır.
- Bir öğrenim teorisinin ya da düşüncesinin ilk önce izah edilme süreci mümkün olduğu kadar kısa süre içerisinde harita yapımına kaydırılırsa öğrencilerin anlama hızı artmaktadır.
- Öğrenciler bilimsel sorgulama, araştırma ve tümevarım sorgulamaları yoluyla kendileri için gerekli fikir ve ilkeleri keşfedebilmelidir.
- Öğrencinin çevresinde her zaman çalıştıkları yada ilgilendikleri konu ile ilgili uygun haritalar olmalıdır. Harita örnekleri mümkün olduğu kadar gerçek dünyadaki şeyler ile ilgili olmalıdır.
- Her beceri gibi, öğrencinin harita kullanımı ve yapımında öğrencinin başarı seviyesi, anlaması ve güveni sürekli eksersiz yapma ile olmaktadır. Harita yapımı ve kullanımındaki bazı tekrarlar ve alıştırmalar her zaman arzu edilir. Fakat bunlar hiçbir zaman sıkıcı olmamalıdır.
- Harita becerileri ile ilgili eksersizlerin büyük bir kısmı eğer grup aktivitesi olarak öğrenciler tarafından beraberce yapılırsa, öğrencinin daha iyi öğrenmesine yardımcı olacaktır. Böylece grup çalışmalarının nasıl yapılacağı da öğrenilir.
- Eğer öğretmenler iyi bir harita becerisi sergilerlerse öğrencileri de aynı alışkanlığı devam ettirebilirler.

CDÖP’de kazandırılması öngörülen beceriler içerisinde yer alan harita becerisinin kazandırılması için haritaları tam anlamıyla kullanmak, coğrafya biliminin öğretilmesinde önemli bir aşamadır. Coğrafyada haritasız bir anlatım, öğrencilerin konuları anlamakta güçlük çekmelerine yol açmakta ve ezberciliğe yöneltilmektedir. Bu nedenle haritalar, coğrafya konularının anlayarak öğrenilmesinde büyük rol oynamaktadır (Kızılçaoğlu, 2007).

Sonuç olarak yeryüzündeki herhangi doğal ve beşeri bir unsurun dağılışına ilişkin olarak hazırlanan tematik haritalar, CDÖP’de öngörülen kazanımların ve becerilerin sağlanması açısından büyük önem teşkil etmektedir.

1.4.Varsayımlar

- 1-Araştırma için seçilen örneklemin araştırma evrenini temsil ettiği varsayılmıştır.
- 2-Araştırmaya katılan öğretmenlerin doğru ve samimi cevaplar vereceği varsayılmıştır.
- 3-Hazırlanan anketin coğrafya öğretmenlerinin tematik haritalara yönelik görüşlerini yansıtacağı varsayılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

- 1.Araştırma Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından oluşturulan ve Ankara’da yer alan ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenlerine yönelik olarak oluşturulan mail grubuna dahil olan ve anket sorularını yanıtlayan 163 coğrafya öğretmeni ile sınırlıdır.
- 2.Araştırma söz konusu ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenlerinin ankete verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Tematik Harita:İnsanları ilgilendiren, her türlü fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya konuları ile ilgili olay ve özellikleri özel teknik ya da gösterim biçimleriyle gösteren haritalar tematik harita olarak adlandırılır. Ülkelerin doğal, sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik vb. içerikli konularının analizinde kullanıcılarına yardımcı olan, topoğrafik altlık üzerine inşa edilen bölgesel ve kıtasal alanda coğrafi olay ve özelliklerle ilgili bilgi aktaran kartoğrafik ürünlerde tematik harita olarak adlandırılmaktadır (Koçak,1985).

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Coğrafya Eğitimi ve Haritalar

Etkin öğrenme süresinde öğretmenler pek çok araç ve materyal kullanmaktadırlar. Türkiye’de 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlanan yeni programla birlikte, öğretim materyali geliştirme, öğretmen-öğrenme sürecini oluşturan önemli unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerden beklenen önemli becerilerden biri, öğretim araç ve gereçlerini tanımaları, özelliklerini bilmeleri ve etkin şekilde kullanmalarıdır (Karabağ ve diğerleri, 2007).

Günümüzde okullarda öğretmen-ders kitabı ilişkisinin yanı sıra, değişik kaynaklar sınıf içindeki çok ortamlı öğretimin sağlanmasına da yardımcı olmaktadır. Öğretmenin araç-gereç kullanarak yaptığı öğretim, öğrencilerin hafızasında daha fazla kalacak ve öğretmen bunları daha fazla kullanacaktır. Çünkü öğrenci için sınıf içinde çok ortamlı öğrenme durumunun sağlanması gerekmektedir. Bunun için öğretmenin kazanımları gerçekleştirme sürecinde bazı düşündüğü coğrafi olayları ve varlıkları açıklamak amacıyla bir takım araç ve gereçleri kullanarak dersini zenginleştirir (Ünlü , 2002).

Bir alana ait verilerin, özelliklerin,bilginin, fikrin, mekansal modellerin, alansal bilgi gelişiminin aktarılması genellikle çeşitli yöntemler ve çeşitli formlarda üretilmiş haritalarla olmaktadır. Haritalar genel olarak; bir yeri konumlandırmak veya o yerin lokasyonunu belirleme, izlenecek güzergahı göstermek, iki nokta arasındaki ulaşımın nasıl olacağını saptamak, bir alandaki coğrafi bilgiyi göstermek veya bilgiyi depolamak, verilerin bilgilerden yararlanılarak yorum yapıp problem çözmek amaçlı kullanılır. Bu nedenlerden dolayı da haritalar, coğrafya öğretimindeki en temel öğretim materyalleridir (Karabağ ve diğerleri, 2007).

Haritalar, mekana ilişkin sorunların çözümünde kullanılan görsel iletişim araçlarıdır. CBS ve bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler sonucunda ve mevcut verilerin sürekli değişimi

nedeniyle günümüzde sadece bir gösterim aracı olmaktan çok, kullanıcının coğrafi verilerle iletişimini kolaylaştıracak ara ürünler olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde her alanda belirli amaçlar için haritalara ihtiyaç duyulmaktadır. Köprü, baraj, yol gibi mühendislik çalışmalarında, petrol, doğalgaz, altın gibi yeraltı kaynaklarının yerlerinin belirlenmesinde, deprem bölgelerinin belirlenmesinde, doğalgaz, ulaşım, dinlenme alanları, parklar, yerleşim mekanları gibi tesislerin planlanmasına yönelik bilgi sistemi çalışmalarında, iklim, çevre, nüfus, hayati istatistikler, sağlık, eğitim ve kültür, adalet, seçimler, sosyal güvenlik, çalışma, gelir ve tüketim, tarım, madencilik, enerji, imalat ve sanayi, ulaştırma ve haberleşme, turizm ve bunun gibi istatistiksel verilerin gösterimi için ve daha bir çok alanda harita ürünleri kullanılmaktadır (Buğdaycı, 2009).

Haritaları tam anlamıyla kullanmak, coğrafya biliminin öğretilmesinde önemli bir aşamadır. Coğrafyada haritasız bir anlatım, öğrencilerin konuları anlamakta güçlük çekmelerine yol açmakta ve ezberciliğe yöneltmektedir. Bu nedenle haritalar, coğrafya konularının anlayarak öğrenilmesinde büyük rol oynamaktadır. Coğrafya eğitimi ve öğretiminde, birinci derecede rol oynayan haritaların okunması kadar hazırlanması da önemlidir (Kızılcıaoğlu,2007). haritalar ne kadar iyi hazırlanmışsa o ölçüde etkili bir ders materyali olarak kullanılabilirler. Bu bağlama haritaların doğru ve güncel olmasına, kartografik tarım ilkelerine uygun hazırlanmasına, okunaklı ve anlaşılabilir olmasına ayrıca sınıf seviyesi ve öğrencilerin yeteneklerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Öğrenme için harita yapma ve harita okuma becerisine sahip olma çok önemlidir. Öğrenci, mekansal analiz becerisini kazanmakla, diğer bütün derslerinde daha başarılı olabilir. Ayrıca, harita yapmasını bilen öğrenciler, harita kullanma ve okumak için daha istekli olacaklardır. Harita yapımı ve kullanımının öğretilmesi, yerelden-küresele, büyük ölçekten küçük ölçeğe, öğrencinin ani ihtiyaçlarından, çok daha uzun tecrübeleri ile öğrenilen şeylere, oradan da soyut fikirler seviyesine kadar çok değişik seviyelerde olmalıdır. Öğrenmeyi hızlandırmak için önce konular ile ilgili teori ve fikirlerden bahsedip, ardından bu bilgileri harita yapımı ve kullanımı şeklinde projelendirilirse, başarının artması muhtemeldir. Öğrenciler tümevarım yollarını kullanarak, fikir ve prensipler ile ilgili keşiflerde bulunabilirler (Taş,2006). Bu bağlamda coğrafya eğitiminde harita kullanımının faydaları şöyle sıralanabilir ;

- 1-Soyut coğrafi olayların somutlaştırılmasını sağlar. Belli bir fikrin göz önünde canlanmasına yarar. Karmaşık fikirleri basite indirger.
- 2-Coğrafyanın konularını nazari olmaktan çıkarır, elle tutulur, gözle görülür hale getirir.
- 3-Zamanın etkin kullanılmasını sağlar.
- 4-Öğrencilerin ilgilerini ve dikkatlerini uyandırır.
- 5-Güvenli gözlem yapma olanağı sağlar, tehlikeli veya sınıfa getirilmesi mümkün olmayan olaylar, haritalar sayesinde kolayca ve güvenli olarak gözlenmesi yapılabilir.
- 6-Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulması sağlanır.
- 7-Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur.
- 8-Tekrar tekrar kullanılabilir. Bu sayede zamandan ve maliyetten tasarruf sağlar.
- 9-Slayt, tepegöz ve epidiyaskop gibi araçlara nazaran taşınması kolaydır.
- 10-İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırır.
- 11-Öğretimi canlı ve açık hale getirir.
- 12- Sürekli kullanılan sözel iletişimin yapıldığı sınıflarda yeni bir ders aracının girmesi öğretimi zenginleştirir. Bu anlamda motivasyonu da artırır.
- 13-Öğrenilecek konu üzerinde pratik yapma imkânı sağlar.
- 14-Bu araçlar verilmesi düşünülen bilgilerin duyular yolu ile benimsenmesine, kolay ve doğru öğrenilmesine ve öğretilmesine yardım eder.
- 15-Öğretimin aktifleşmesi sağlar. Dersi ezberci, klasik, hazırcı, can sıkıcı olmaktan çıkar, çekici ve heyecanlı hale getirir.
- 17-Fikir, işlem ve süreçleri basamaklarıyla göstermede yardımcı olur
- 18-Eğitim ve öğretim ilkelerinden birisi de ekonomik olmasıdır. Diğer görsel araçlara göre haritalar son derece ekonomiktir.

Coğrafyada etkili öğretimi sağlayıcı araçlardan olan haritaların, öğretmenler tarafından kullanımı sırasında dikkat edilmesi gereken noktalar ise şunlardır;

- 1-Sınıflarda kullanılacak haritalar sınıf ortamına göre ayarlanmalıdır. Bütün sınıfın görebileceği bir yere asılmalıdır.
- 2-Haritalar mümkün olduğunca açık, okunaklı, alıcılık vermek istenilen mesajla etkileşimi artıran ve dikkatleri mesajın önemli noktalarına çeken bir tasarıma sahip olmalıdır.
- 3-Sınıfa götürülen harita sınıfın seviyesine uygun olmalıdır,
- 3-Kullanılacak araç kavrayışı kolaylaştıracak şekilde olmalıdır.

- 4- Anlatılan dersin konusuyla sınıfa götürülen haritanın konusu birbiriyle uyuşmalıdır.
- 5-Ders sırasında harita üzerindeki bilgiler açıklanırken bir gösterici vasıtasıyla (sopa, çubuk veya lezar ışık...) gösterilerek yapılmalıdır. Bu sayede öğrenciler ilgili yerleri daha rahat görebileceklerdir.
- 6-Haritalarda kullanılan işaretlerin öğretiminde öğrencilerin seviyelerine hitap edecek şekilde olmalıdır. Harita işaretlerinin büyük çoğunlukla ezberletilmesinden ziyade bunların nasıl kullanılacağını veya neyi ifade ettiğinin öğretilmesine çalışılmalıdır.
- 7- Kullanılacak haritalar öğrencilerin görebileceği kadar büyük, öğretmenin taşıyabileceği kadar hafif olmalıdır.
- 8- Haritalar tekrar kullanılacağı zaman kolaylıkla bulunabilmesi için dışta kalan kısmına hangi konunun haritası olduğunu gösteren bir etiket yapıştırılmalı ve ilgili bölüme konulmalıdır. Haritanın yıpranmasını önlemek amacıyla katlama işi içe doğru yapılmalıdır.
- 9.Dijital ortamda gösterilen haritalar yüksek çözünürlükte olmalıdır (Ünlü,2002).

2.2.Coğrafya Öğretim Programı ve Harita Becerileri

Beceri öğrencilerde öğretim süreci boyunca kazandırılması ve geliştirilmesi amaçlanan kabiliyetlerdir. Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Program geliştirme ile ilgili tüm yaklaşımlar bu merkezde şekillenmiş, dolayısıyla da eğitim ve öğretim sürecinde beceri kazandırmaya yönelik hedefler de yer almıştır (MEB,2005).

Beceriler öğretim programlarının eğitim ve öğretim süreci içerisinde öğrencilere kazandırmayı hedeflediği en önemli öğelerden birini oluşturmaktadır. Eğitim-öğretim süreci içerisinde öğrencilere kazandırılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler olarak ifade edilen beceriler; bilginin kullanılması, analiz edilmesi, senteze tabi tutulması ve değerlendirilmesi ve yeteneklerin kazanımı gibi katkılarından dolayı öğretim programlarının en temel unsurlarından biri olarak nitelendirilmektedir (Demiralp,2006).

Coğrafya Dersi Öğretim Programı'nda diğer programlarda da verilen ortak becerilerin yanında coğrafyaya ait temel coğrafi becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Coğrafi beceriler; öğrencilerin yaşamlarında, mesleklerinde ve gelecekte de kullanabilecekleri niteliktedir. Bu beceriler harita, gözlem, arazi çalışma, coğrafi sorgulama, tablo, grafik, diyagram hazırlama ve yorumlama, zamanı algılama, değişim ve sürekliliği algılama ile kanıt

kullanmadır. Coğrafya konularının hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, öğrenme alanlarında kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir (MEB,2005).

Tablo 1 : Coğrafya Öğretim Programı'nda yer alan coğrafi beceriler Kaynak : MEB, 2005: 19

HARİTA BECERİLERİ • Harita üzerinde konum belirleme • Harita üzerine bilgi aktarma • Amacına uygun harita seçme • Haritalardan yararlanarak hesaplamalar yapma • Mekansal dağılışı algılama • Haritayı doğru şekilde yorumlama • Taslak haritalar oluşturma • Küre ve atlas kullanma becerisi	COĞRAFİ SORGULAMA BECERİSİ • Konu veya problemin farkına varma • Konu veya problemi tanımlama ve açıklama • Konu veya problemi analiz etme ve yorumlama • Gelecekle ilgili tahminlerde bulunma ve karar verme • Kişisel çıkarımlarda bulunarak değerlendirmeler yapma ve yargılara varma
GÖZLEM BECERİSİ • Olay ve olgulara dikkat etme • Olay ve olguları algılama • Olay ve olguları tanımlama • Olay ve olguların neden ve sonuçlarını açıklama • Olay ve gözlemlediklerinin nedenlerini sorgulayıp sonuçlarını tahmin edebilme • Olay ve olgular arasında ilişkiler kurabilme, benzer ve farklı yönlerini ortaya koyma • Gözlemlediklerini kaydetme ve aktarma • Gözlemlediklerini daha önce öğrendikleri ile karşılaştırabilme ve bağdaştırabilme • Gözlemlediklerini araştırmalarında ve gelecekle ilgili planlamalar yapmak için kullanabilme • Benzer olaylarla ilişkilendirme ve tekrar aynı olayla karşılaştığında ne yapması gerektiğine yönelik davranış geliştirme	TABLO, GRAFİK VE DİYAGRAM HAZIRLAMA VE YORUMLAMA BECERİLERİ • Uygun veri seçimi ve sınıflandırılması • Verilere uygun tablo, grafik ve diyagram oluşturma • Konuyla ilgili fotoğraflar kullanma ve ilişkilendirme • Kesitler oluşturma (bitki ve jeoloji kesitleri gibi) • Tablo, grafik ve diyagramları uygun yerlerde kullanma • Tablo, grafik ve diyagramları yorumlama • Tablo, grafik ve diyagramları karşılaştırarak sentezleme
ARAZİ ÇALIŞMA BECERİSİ • Çalışmanın amaçlarını belirleme • Araştırma için plan tasarlama (araştırma öncesi gerekli kaynak, malzeme toplama takvimlendirme, arazide gerekli olan materyali hazırlama) • Gerekli araç-gereç ve teknolojiyi kullanma • Arazide veri toplama ve kaydetme • Verileri analiz etme • Sonuçlar çıkarma • Öneriler geliştirme • Rapor yazma	KANIT KULLANMA BECERİSİ • Jeolojik süreçlere ait fosil, taş vs. bir doğa unsurunu kanıt olarak kullanma • İklim süreçlerine ait kanıt kullanma • Tarihi, sosyal, ekonomik ve politik olay ve olgulara ait kanıt kullanma
	ZAMANI ALGILAMA BECERİSİ • Jeolojik süreçlere ait zaman algısı • Yıllık, mevsimlik ve günlük süreçlerle ilgili zaman algısı • Tarihi süreçlerle ilgili zaman algısı • Ekolojik döngülerle ilgili zaman algısı
DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİĞİ ALGILAMA BECERİSİ • Benzerlik ve farklılıkları bulma • Zamanla oluşan değişim ve sürekliliği algılama • Mekandaki değişim ve sürekliliği algılama • Coğrafi süreçlerdeki değişim ve sürekliliğin nedenlerini sorgulama	ORTAK BECERİLER Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim ve empati, problem çözme, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, girişimcilik

Coğrafya eğitiminde beceriler, öğrencilerin coğrafya derslerinde elde ettikleri, coğrafi konularda başvuracakları kabiliyetleri içeren ve coğrafya ile ilgili çeşitli mesleklerin yürütülmesinde ihtiyaç duyacakları becerileri işaret etmektedir. Bu Coğrafyaya özgü olması nedeniyle bu beceriler coğrafyanın bakış açısını ve araştırma metotlarını yansıtmasının yanında, coğrafyacıların kullandığı araç-gereç, yöntem ve teknolojilerin kullanımını içermektedir. Bu nedenle coğrafi becerilerin elde edilmesi, coğrafi anlayış ve prensiplerin kavranması ve coğrafyaya özgü araç ve yöntemlerin kullanılabilmesi anlamına gelmektedir (Özey ve diğerleri, 2010).

Harita ve kürenin, dünyayı doğru algılamak için coğrafya öğretiminde en çok kullanılan materyallerden olması, bunların kullanımı ile ilgili çalışmaları artırmıştır. Bu durum, coğrafya öğretiminde “Coğrafi beceriler” ile “Harita ve küre kullanım becerileri” olarak ifade edilen yeni bir alanın ortaya çıkmasını sağlamıştır (Demiralp,2006). Beceriler basamaklandırılarak her sınıf seviyesinde konularla ilişkilendirilerek verilmelidir. Harita becerileri şunları içermektedir:

- Harita üzerinde konum belirleme
- Harita üzerine bilgi aktarma
- Amacına uygun harita seçme
- Haritalardan yararlanarak hesaplamalar yapma
- Mekansal dağılışı algılama
- Haritayı doğru şekilde yorumlama
- Taslak haritalar oluşturma

2.3.Tematik Haritalar

Kartografya, topografik ve tematik kartografya olmak üzere iki ana yönde gelişmiştir. Topografik kartografya, genel yönlendirme amacı taşıyan, tek tek topografik objeleri, mülkiyet sınırlarını, jeodezik koordinatları ve arazi engebesini gösteren bütün ölçeklerde harita ve planlar üretmektir. Tematik kartografya ise, bilgi olarak azaltılmış özel bir topografik altlık üzerinde özel konuları ifade eden, belirli kullanım amacına yönelik kartografik ürünlerle ilgilenmektedir. Nitel ve nicel bilgiler arasındaki ilişkinin işlenmesi ve

konumsal objelerin alansal ya da hacimsel genişlemesi tematik haritaların karakteridir. Tematik haritalarda, topografik altlık üzerine işaret, çizgi verenkten oluşan uygun bir sistemle doğa ve insan yaşantısıyla ilgili toplu bakış sonuçları işlenir. Tematik kartografyada kullanılan gösterim araçları yalnızca coğrafya değil, bütün bilim dallarına, uzmanlık alanlarına ve kurumlara da hizmet etmektedir (İpbüker, 1999).

Bir topografik altlık üzerinde o bölge ile mekânsal referanslı olan her konuda bilgi aktaran kartografik ürünler olan tematik haritalar, jeoloji, ulaşım, taşımacılık, hava sıcaklığı, hava basıncı, ziraat, maden, üretim, hava kirliliği, toprak kirliliği, turizm gibi bir çok farklı konuda hazırlanabilir (Güngördü, 2008).

Bu kapsamda incelendiğinde topografik haritalar genel, tematik haritalar özel haritalardır. Tematik haritalara altlık olarak kullanılan haritalarda coğrafi detaylara ait her türlü topografik bilginin bulunmasına gerek yoktur. Tematik harita; amacına uygun verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yayınlanmasıyla oluşturulur. Tematik haritanın sağladığı en büyük avantaj görsel algıyı ön plana çıkarmasıdır. Karmaşık halde olan birçok veri düzenlenir ve istatistiksel analizler sağlanır. Böylece kolayca anlaşılabilen ve analiz edilebilen bir harita ortaya çıkarılır (Tüzel, 2008).

Tematik haritalar niteliksel (kalitatif) ve niceliksel (kuantitatif) olmak üzere iki alt gruba ayrılır. Niteliksel tematik haritanın esas amacı bir nominal verinin konumsal veya coğrafi dağılımını göstermektir. Örneğin, ülkemizdeki başlıca kömür yataklarının dağılımı haritası bir niteliksel haritadır. Bu tip haritalarda, okuyucu sunulan göreceli alan büyüklükleri haricinde, niceliksel bilgi elde edilemez. Hangi bölgenin en fazla kömür ürettiği bilgisi bu haritadan alınamaz. Diğer yandan Niceliksel (kuantitatif) tematik haritalar, sayısal verinin coğrafi görünüşlerini vermektedir. Örneklerin çoğunda; hububat, insan, vergi gibi tek bir değişken seçilir ve harita bu detayın bölgeden bölgeye olan değişikliklerine odaklanır. Bu tip haritalar sayısal detayı sıralı ölçekle veya oransal ölçekle gösterilir (İnal, 2006).

Tematik harita kavramı 1950 yılından beri yaygın olarak kullanılmaktadır. Tematik kartografya eğitimi henüz yeni olmasına rağmen, tematik kartografya uygulamaları (mülkiyet, madencilik, trafik, askerlik) daha eski dönemlerde başlamıştır. Günümüzde tematik haritalardan yararlanmayan konumsal veri kullanan bir disiplin hemen hemen yok gibidir ve

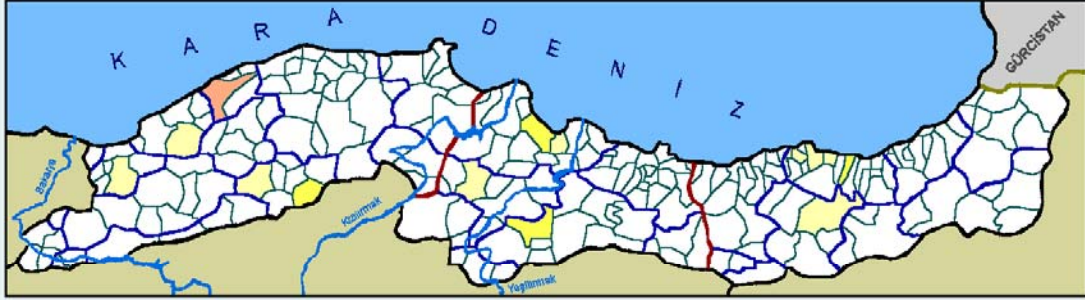
yayınlanan haritaların %85'i tematik içeriklidir (Uluğtekin ve ark. 2000). Tematik harita kullanım alanlarından bazıları şunlardır:

1. Kent ve altyapı bilgi sistemi uygulamalarında
2. Arazi kullanım ve planlamaya yönelik uygulamalarda
3. Çevresel uygulamalarda
4. Ticari uygulamalarda
5. Güvenlik amaçlı uygulamalarda
6. Ormancılık ve tarım uygulamalarında
7. Jeolojik uygulamalarda

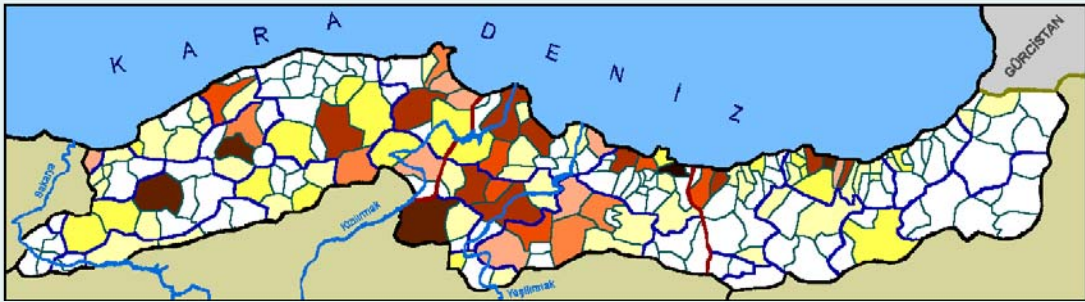
2.4.Tematik harita örnekleri

Belirli bir konuya odaklı olarak bir topografik altlık üzerinde geliştirilen tematik haritalar, bir çok konuda hazırlanabilir. Aşağıda tematik haritalara bazı örnekler verilmiştir.

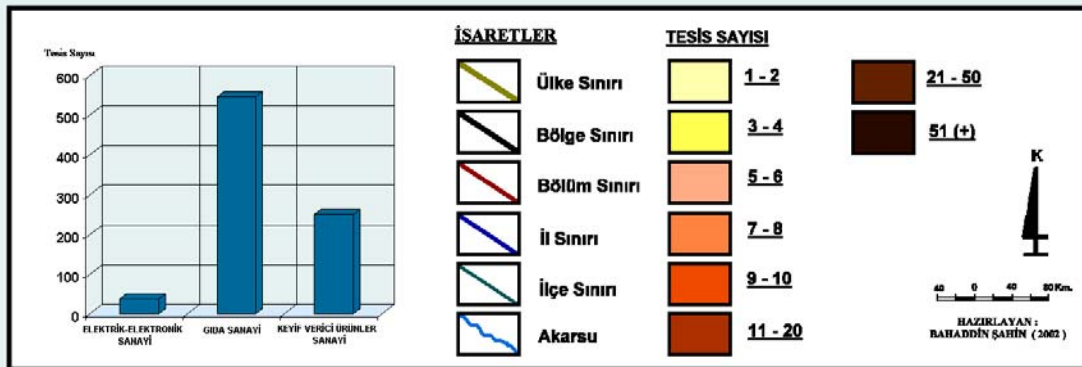
KARADENİZ BÖLGESİ'NDE ELEKTRİK-ELEKTRONİK SANAYİ TESİSLERİNİN DAĞILIŞI (2001)

KARADENİZ BÖLGESİ'NDE GIDA SANAYİ TESİSLERİNİN DAĞILIŞI (2001)

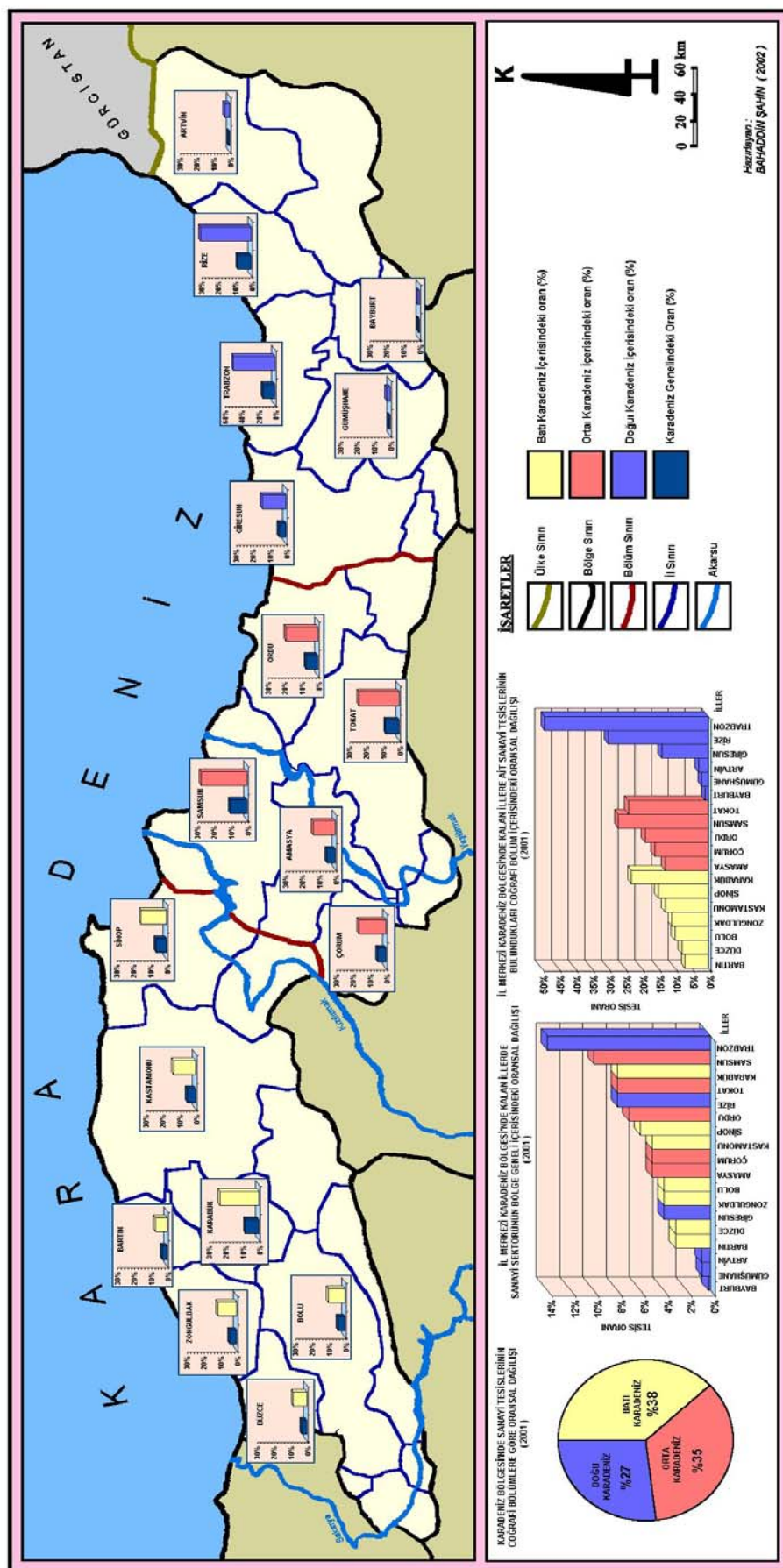

KARADENİZ BÖLGESİ'NDE KEYİF VERİCİ ÜRÜNLERE AİT SANAYİ TESİSLERİNİN DAĞILIŞI (2001)

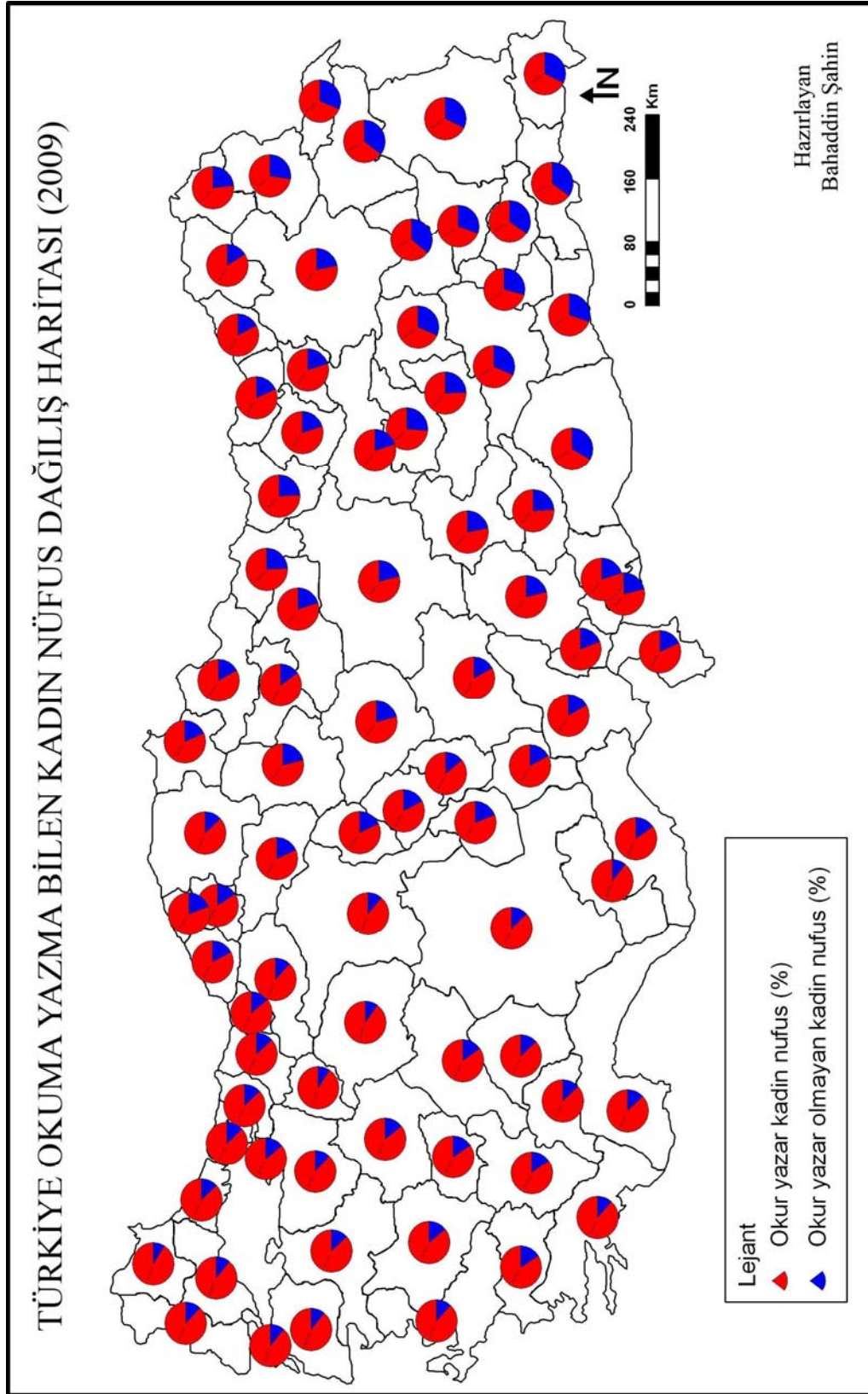

Şekil 1 : Karadeniz Bölgesi'nde sanayi tesislerinin dağılışı haritası

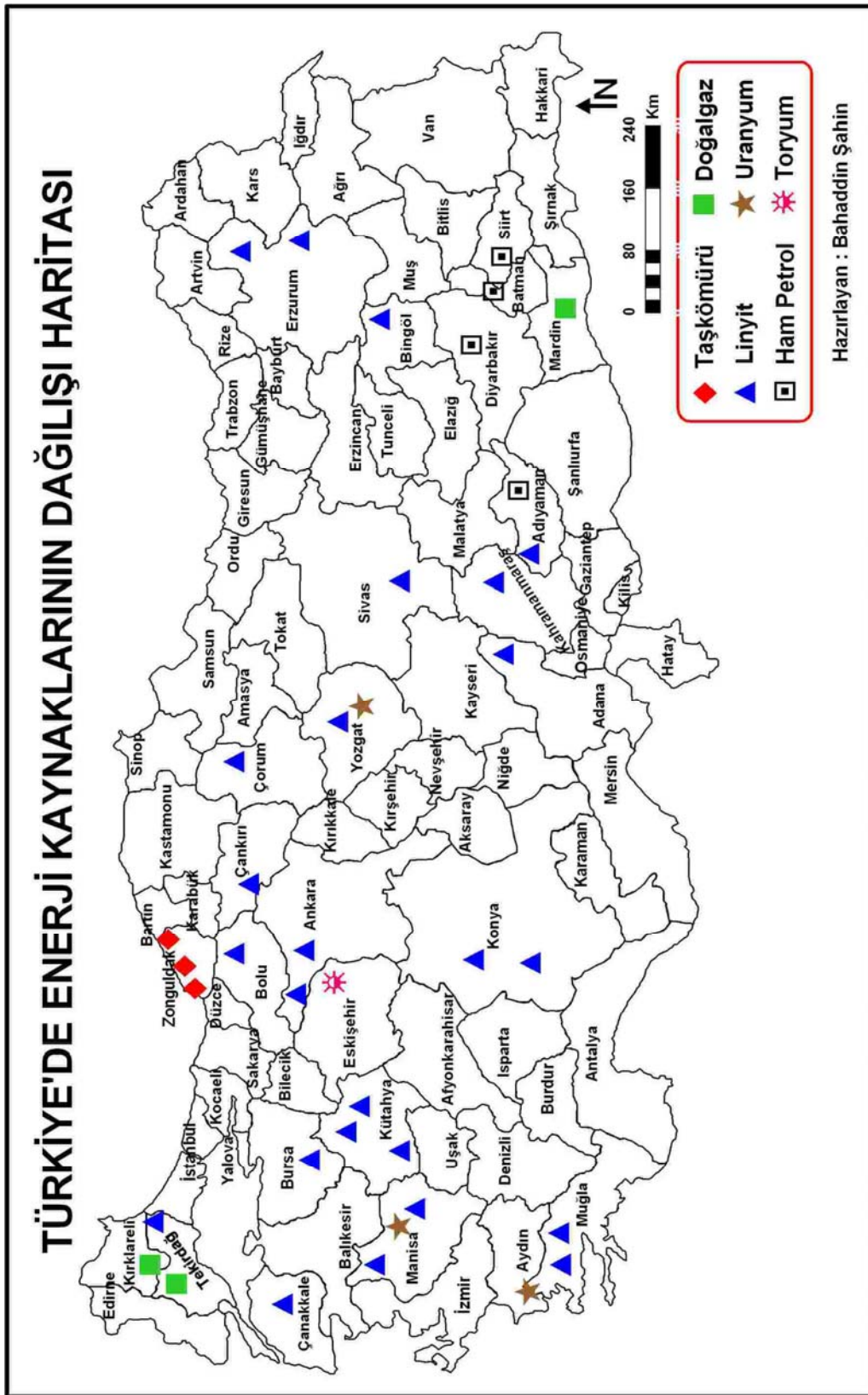
İL MERKEZİ KARADENİZ BÖLGESİ'NDE KALAN İLLERDE SANAYİ TESİSLERİNİN ORANSAL DAĞILIŞI (2001)

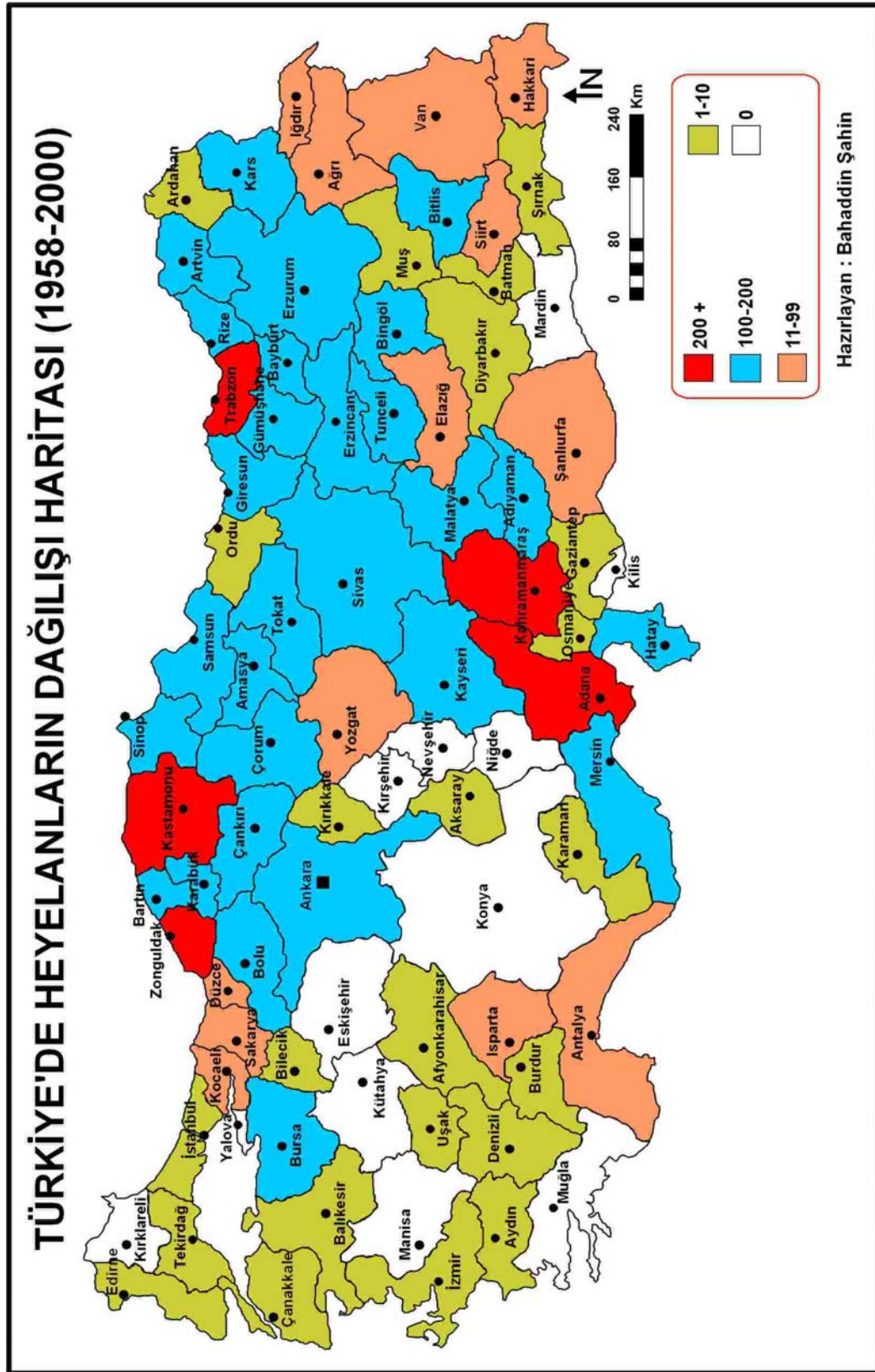
Şekil 2 : Karadeniz Bölgesi'nde sanayi tesislerinin oransal dağılışı haritası

Şekil 3 : Türkiye’de okuma yazma bilen kadın nüfusun dağılışı haritası

Şekil 4 : Türkiye’de enerji kaynaklarının dağılışı haritası

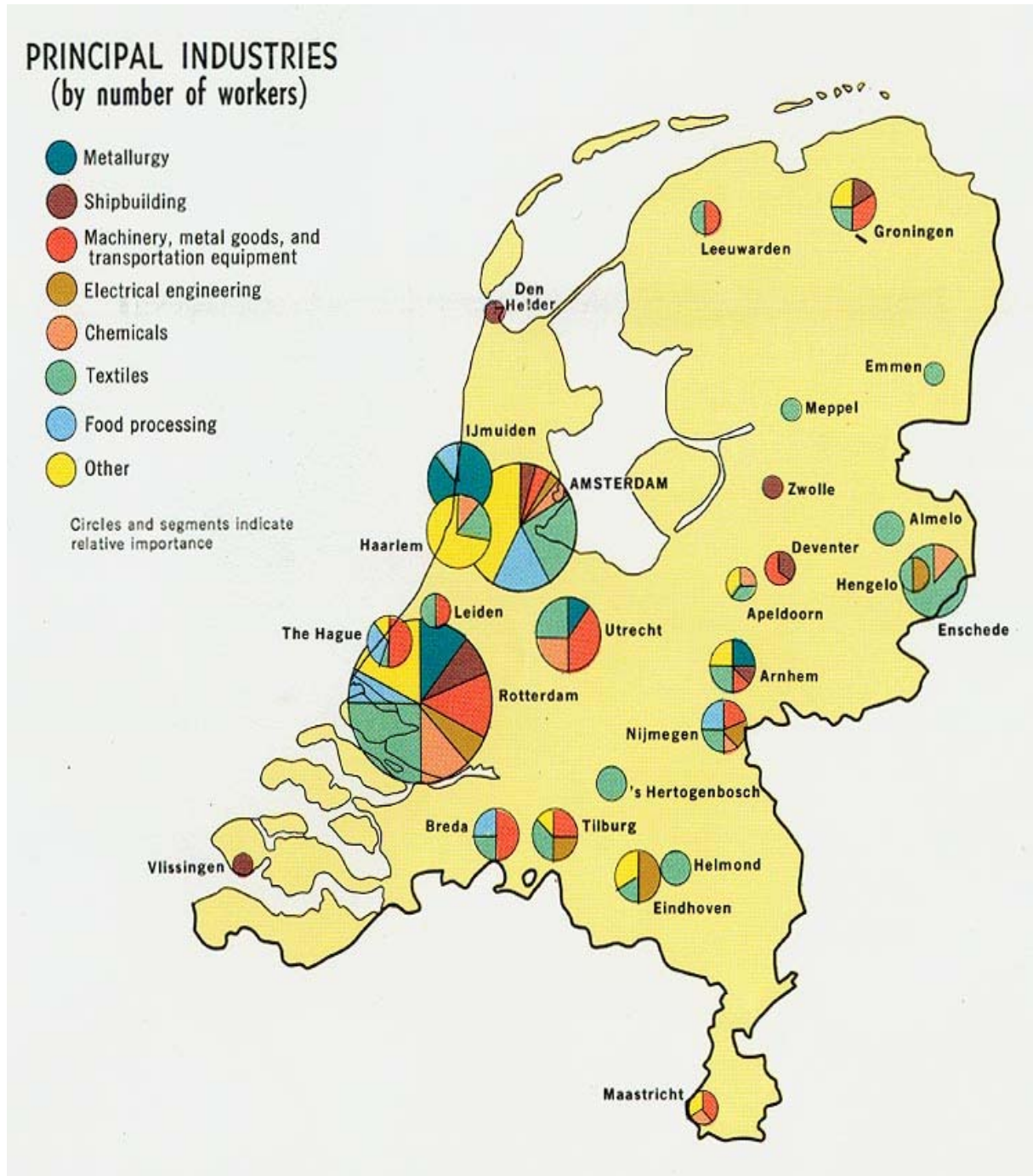
Şekil 5 : Türkiye’de heyelan dağılışı haritası

Chinese Linguistic Groups

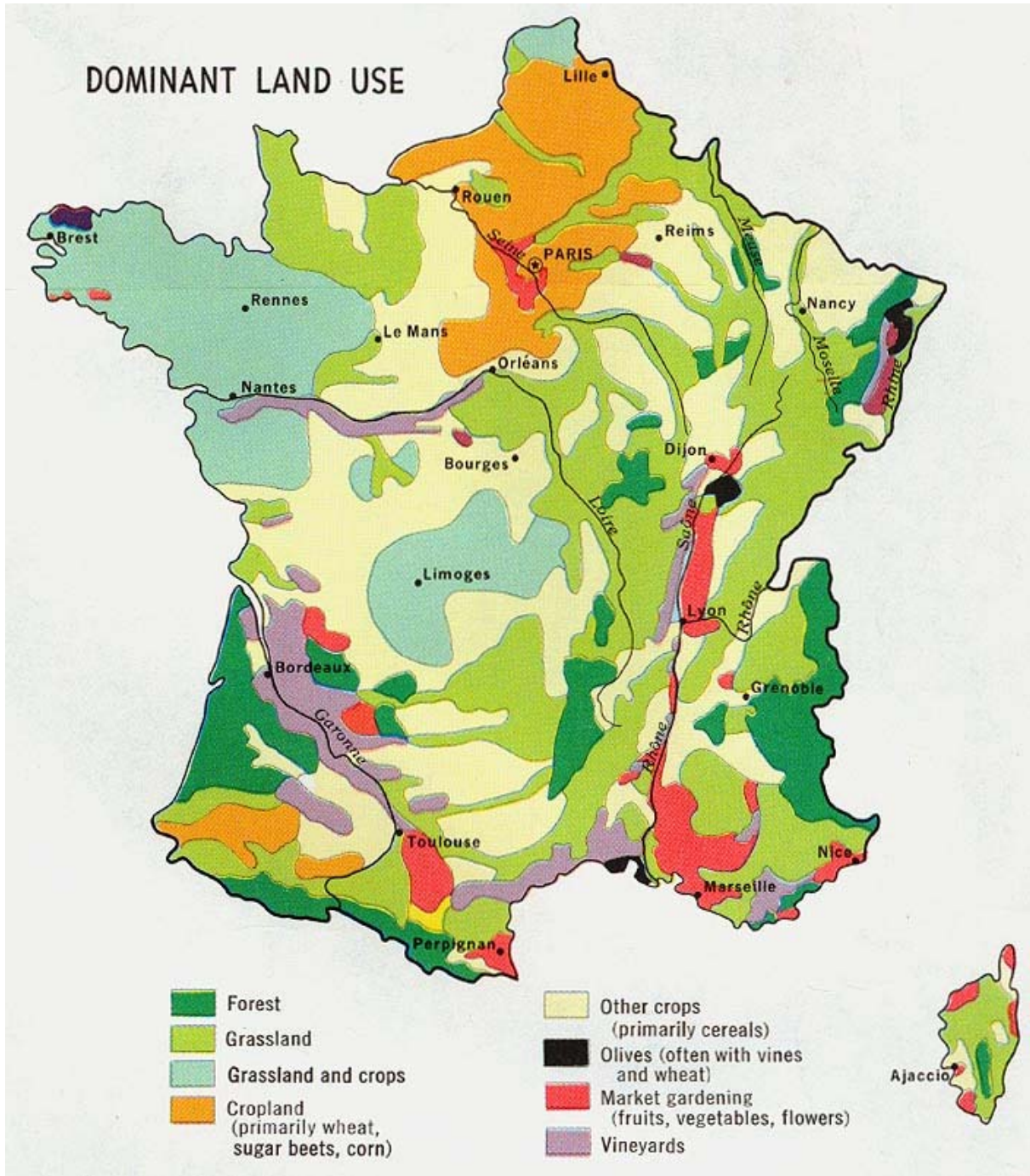

719/66 (545114) 9:90

Şekil 6 : Çin dil grupları dağılışı haritası (<http://www.lib.utexas.edu/maps/thematic.html>)

Şekil 7 : Hollanda’da başlıca sanayi kollarının dağılışı haritası
(<http://www.lib.utexas.edu/maps/thematic.html>)

Şekil 8 : Fransa'da arazi kullanımı haritası(<http://www.lib.utexas.edu/maps/thematic.html>)

2.5.İlgili Araştırmalar

Balkan, “İlköğretim 7.sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Harita Kullanımının Derse Karşı Tutuma, Başarıya ve Hatırda Tutma Düzeyine Etkisi” adlı araştırmasında ilköğretim 7.sınıf sosyal bilgiler programında yer alan “İstanbul’un Fethi ve Sonrası” ünitesinde harita kullanılarak öğretim yapan deney grupları ile harita kullanılmadan öğretim yapılan kontrol grupları arasında öğrencilerin akademik başarıları, hatırlama düzeyleri ve derse karşı tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı sınıanmıştır. Bu araştırma ile elde edilen bulgularla şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Harita kullanılarak öğretim yapılan deney gruplarının “İstanbul’un Fethi ve Sonrası” ünitesinin başarı testinden aldıkları son test puanlarının ortalamaları harita kullanılmadan öğretim yapılan kontrol gruplarının aynı testten aldıkları puanların ortalamalarından yüksektir. Ortalamaların arasında belirli düzeyde bulunan anlamlı farkların harita ile öğrenim gören öğrencilerin ünite konularını daha iyi öğrenmiş olmalarından kaynaklanmaktadır.

Harita kullanılarak öğretim yapılan deney gruplarının “İstanbul’un Fethi ve Sonrası” ünitesinin işlenmesinden sonra uygulanan tutum testinden aldıkları son test puanlarının ortalamaları, harita kullanılmadan öğretim yapılan kontrol gruplarının aynı testten aldıkları puanların ortalamalarından yüksektir. Ortalamaların arasında belirli düzeyde bulunan anlamlı farkların harita ile öğrenim gören öğrencilerin başarılı olmalarından dolayı derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Harita kullanılarak öğretim yapılan deney gruplarının “İstanbul’un Fethi ve Sonrası” ünitesinin işlenmesinden 25 gün sonra tekrar uygulanan başarı testinden aldıkları puanlarının ortalamaları, harita kullanılmadan öğretim yapılan kontrol gruplarının aynı testten aldıkları puanların ortalamalarından yüksektir. Ortalamaların arasında belirli düzeyde bulunan anlamlı farkların harita ile öğrenim gören öğrencilerin hatırd tutma düzeylerinin geleneksel öğrenim gören öğrencilere göre daha kalıcı olduğunu göstermektedir. Bu araştırma ile elde edilen sonuçlara dayalı olarak harita kullanılarak yapılan öğretimin öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki akademik başarılarını, derse karşı tutumlarını ve hatırd tutma düzeylerini arttırmada etkili olduğu görülmüştür.

Üçışık, Ünlü ve Özey, “Coğrafya Eğitimi ve Öğretiminde Haritaların Önemi” adlı çalışmalarında aşağıdaki sonuçları vurgulamışlardır;

Haritalar sayesinde öğrenme daha fazla duyu organına hitap edecek öğrenme artacak, unutmaz azalacaktır. Haritaların öğretmen ve öğrenci tarafından ustalıkla kullanımı öğretim ve öğrenim işlevini daha kolay, ilgi çekici ve yararlı hale getirecektir. Harita öğrenmeyi sağlamak için bir araçtır. Onun başarısı, kullanılma becerisine bağlıdır. Kullandığı yöntem ve tekniklerin içini dolduracak onlara ruh verecek olan öğretmenin kendisi olduğu unutulmamalıdır. O halde öğretmen haritanın özellikleri, sınırlılıklarını iyi bilmeli onun kendine özgü özelliklerini bilmesi, haritanın verimli kullanımını ve öğretim işlevini arttıracaktır.

İncekara ve Kantürk, “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Haritalarla İlgili Temel Görüşleri ve Harita Kullanımına Yönelik Yaklaşımları” adlı araştırmalarında Öğrencilerin yaşadıkları ilçeleri harita dilsiz bir il haritası üzerinde gösterebilme yeterliliklerinin oldukça düşük olduğu (% 18,9) göze çarpmaktadır. Bu durum ilköğretimden itibaren yüksek öğretime kadar bu konunun üzerinde tekrar durulması gerekliliğini işaret etmektedir. Bununla birlikte bu sonuç toplum olarak harita kullanımından uzak olunduğunun ipuçlarını vermektedir. Çalışma sonucunda öğrencilerin haritaların coğrafya açısından en önemli araçlar olduğu ve coğrafya derslerinde gerekliliği üzerinde çok büyük ölçüde hemfikir oldukları dikkati çekmektedir. Bununla birlikte öğrenciler içerisinde lisede yeterli derecede harita bilgisi eğitimi aldıklarını düşüncelerin oranının % 25’lerde kalması eğitimin lise seviyesinde programlar üniversite seviyesinde ise öğretmen eğitimi konusunun irdelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Michahaelidou ve diğerleri (2004) tarafından yapılan “the ability of elementary scholl children to analyse general reference and thematic maps” (İlkokul öğrencilerinin tematik haritalar ile analiz yeteneği) konulu araştırma üçüncü sınıf 106, dördüncü sınıf 106, beşinci sınıf 119 ve altıncı sınıf 106 olmak üzere toplam 437 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre, Tematik haritalar öğrencilerin harita becerisine katkıda bulunmuştur. Çocuklar daha önce herhangi bir tematik harita ile ilgili eğitim almamalarına rağmen küçük ölçekli ve büyük ölçekli haritaların mekânsal analizlerin de başarılı olmuşlardır. Harita becerileri üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerde büyük ölçekli haritalarda daha yüksek iken beşinci sınıf öğrencilerde ise küçük ölçekli haritalarda daha yüksektir.

Araştırmada öğrencilere harita becerilerin anlatılması ile ilgili konuların öğretilmesine büyük ölçekli haritalar kullanılarak başlanması gerektiği sonucu çıkmıştır.

Demiralp (2006), “coğrafya öğretiminde gösteri yöntemi kullanılarak harita ve küre kullanım becerilerinin geliştirilmesi” adlı araştırmasında, gösteri yönteminin coğrafya eğitimine uygun olup olmadığını, katkı yapıp yapmayacağını belirlemeye çalışmıştır. Özellikle, gösteri yönteminin coğrafya eğitiminde üst düzey bilişsel becerilerin kazandırılmasında etkili bir şekilde kullanılabilir olup olmadığını ortaya koymaktadır. Çalışmanın harita ve küre kullanım becerileri konusunda Türkiye’de yapılan ilk araştırma olması nedeniyle, tezde harita ve küre kullanım becerilerinin neler olduğu, kullanımında hangi teknik ve yöntemlerden yararlanılabileceği yönünde bilgiler sunulmuştur. Araştırmada, harita ve küre kullanım becerilerinin her sınıf ve düzeyde aşamalı olarak nasıl öğretilbileceğini ortaya koymak amacıyla da harita ve küre kullanım becerilerinin çeşitli sınıf düzeylerinde hiyerarşisi oluşturulmuştur.

3.YÖNTEM

Bu araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. Anket yöntemi, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri ve verilerin analizi incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, öğretmenlikteki hizmet süresi, mezun olunan yüksek öğretim programa ilişkin dağılım yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada “Coğrafya öğretmenlerinin tematik haritalara yönelik görüşleri” incelenmiştir. Bu çalışma tarama modeli, mevcut durumu inceleyen betimsel bir çalışmadır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan 600’ü aşkın coğrafya öğretmenin tamamına ulaşmak zaman ve maddi kaynaklar bakımından imkansız olduğundan örneklem olarak, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından coğrafya öğretmenleri mail grubuna kayıtlı 163 coğrafya öğretmenine elektronik anket uygulanmıştır.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından konu ile ilgili kaynakların incelenmesiyle oluşturulan anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formu pilot uygulaması olarak Yenimahalle İlçesinde görev yapan 20 coğrafya öğretmenine uygulanmıştır. Ankette yer alan sorular alan kapsama yeterliliği, kullanılan kavramların ve soru biçimlerinin anlaşılabilirliği bakımından sınanıp gerekli düzeltmeler yapılarak son şekline getirilmiştir. Tekrar düzenlenmiş olan anket formu Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı orta öğretim kurumlarında görev yapan ve ulaşılabilen coğrafya öğretmenlerine Ankara Coğrafya Öğretmenleri Mail Grubu aracılığıyla elektronik anket şeklinde uygulanmıştır.

Bu çalışmada üç bölümden ve 30 sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde öğretmenlerin demografik özellikleriyle ilgili sorulara, ikinci bölümde coğrafya

öğretmenlerinin tematik haritalara yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik sorulara, üçüncü bölümde ise coğrafya öğretmenlerinin hangi öğrenme alanlarında daha fazla tematik haritalara ihtiyaç duyduklarına yönelik sorular yöneltilmiştir.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada coğrafya öğretmenlerinin tematik harita kullanım düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirme sürecinde yapılanlar aşağıda sıralanmaktadır.

1. Ölçek için araştırmacı tarafından 30 madde hazırlanmış ve soruların hazırlanmasından sonra geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmadan önce bir uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda madde sayısı 30 olarak kalmıştır.
2. Anketin güvenirlik analizi için cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen cronbach alpha güvenirlik analizi sonuçları Tablo 1' de yer almaktadır.

Tablo 2 : Güvernirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
,752	24

Cronbach alpha 0 ve 1 arasında değişmektedir. .70 ve üzeri cronbach alpha güvenirlik katsayısı değeri ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. (Kaynak eklenecek) Tablo X'de görüldüğü gibi ölçek için hesaplanan cronbach alpha değeri $0.70 \leq \alpha = ,752$ olduğundan ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

3. Ölçeğin geçerlilik analizi için öncelikle verilerin geçerlik analizi yapmaya uygun olup olmadığı KMO ve Barlett testleriyle kontrol edilmiştir. Yapılan KMO ve Barlett Analizi sonuçları tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 3: KMO Geçerlilik Analizi

Kaiser-Meyer-Olkin	(KMO	Örneklem	Yeterliliği ,742
Ölçütü).			
Bartlett's	Test	of Approx. Chi-Square	1305,842
Sphericity		Serbestlik derecesi	276
		Anlamlılık düzeyi(p değeri)	,000

Tablo 2' de görüldüğü gibi KMO testi %74.2' dir. KMO değerinin .50 düzeyinde anlamsız olması verilerin geçerlik analizi yapmak için uygun olduğunu göstermektedir (Özdamar, 2002).

Özdamar'a (2002) göre Alfa Katsayısı:

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. $0.742 > .50$ ölçek oldukça güvenilirirdir. Bartlett testinin sonucunda p değeri $=0.000 < 0.05$ olduğundan veriler normal dağılım göstermektedir. KMO ve Barlett değerleri verilerin geçerlik analizi yapılması için uygun olduğunu göstermektedir.

4. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği için yapılan uygulamadan sonra SPSS 17 programı kullanılarak faktör analizi yapılmıştır. Ölçek 7 faktör altında toplanmaktadır. Ancak sadece toplam puan alınarak değerlendirme yapılacağı için faktörler adlandırılmamıştır. Uygulanan 30 maddelik ölçekte, bir faktör altında tek kalan maddeler (7, 20, 21) , iki faktörde birbirine yakın değerler veren madde (14) ve faktör yükü 0,5' in altında olan sorular (11, 19) ölçekten çıkarılmış ve ölçek 24 maddeye düşürülmüştür. 24 maddenin faktör yük değerleri Tablo 3' de yer almaktadır.

Tablo 4: Faktör Yükleri

	1	2	3	4	5	6	7
bölüm2s2	,887						
bölüm2s1	,825						
bölüm2s3	,693						
bölüm2s12	,662						
bölüm2s13	,615						
bölüm2s23		,846					
bölüm2s24		,806					
bölüm2s25		,770					
bölüm2s22		,601					
bölüm3s2			,717				
bölüm3s4			,703				
bölüm3s5			,679				
bölüm3s3			,624				
bölüm3s1			,576				
bölüm2s5				,648			
bölüm2s18				,624			
bölüm2s4					,775		
bölüm2s16					,752		
bölüm2s10					-,622		
bölüm2s9						,821	
bölüm2s17						,592	
bölüm2s8						,537	
bölüm2s15							,858
bölüm2s6							,788

Tablo 3' de görüldüğü gibi ölçek 7 boyutdan (faktör) oluşmaktadır. Her bir maddeye yönelik faktör yük değerleri 0.50'in üzerindedir.

- Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizi sonuçları, ölçeğin öğretmenlerin tematik harita kullanım düzeyleri ölçmek için uygun olduğunu göstermiştir. Ölçek son haliyle 24 maddeden oluşmaktadır ve %'li likert tipindedir. Uygulanması 15 dakika sürmektedir.

Toplanan verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik teknikleri (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma) uygulanmıştır. Daha sonra elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen veriler yorumlanırken bölüm 2 için aşağıdaki kodlama biçimi kullanılmıştır;

Olumlu maddelerde	Olumsuz maddelerde
Tamamen Katılıyorum (5)	Hiç Katılmıyorum (5)
Katılıyorum (4)	Katılmıyorum (4)
Kararsızım (3)	Kararsızım (3)
Katılmıyorum (2)	Katılıyorum (2)
Hiç Katılmıyorum (1)	Tamamen Katılıyorum(1)

Elde edilen veriler yorumlanırken bölüm 3 için aşağıdaki kodlama biçimi kullanılmıştır;

Olumlu maddelerde	Olumsuz maddelerde
En Az (1)	En çok (1)
Az (2)	Çok (2)
Orta (3)	Orta (3)
Çok (4)	Az (4)
En çok (5)	En Az (5)

Ölçek;

- 1- Veriler aralıklı ya da oransal olmalıdır.
- 2- Veriler normal dağılıma uymalıdır.
- 3- Grupların varyansları eşit olmalıdır.

Normallik varsayımları sağlandığından 1. alt problemleri analiz ederken bağımsız örnek t testini kullandım. İki den fazla bağımsız grup olan 2. 3. 4. 5. alt problemlerini test ederken Tek Yönlü ANOVA testini kullandım ve arasında farklılık olan grupları tespit etmek için Tukey test istatistiğinden yararlandım. ANOVA testini kullanırken cinsiyet, hizmet süresi, görev yapılan okul türü, mezun oldukları yüksek öğretim programı, öğrenim durumu bağımsız değişkeni nitelemektedir. Diğer sorular analizde bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

4.BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda ortaya çıkan puan değerleri yüzdelik olarak ortaya konulacaktır. Her maddeye ait puan ortalamasında hesaplamaya katılarak ortalama değer hakkında daha net bilgi edinilmesine katkı sağlanacaktır. Bu bulgular tablolarla gösterilecektir. Bu araştırmanın 2. ve 3. Bölümlerinde 5’li Likert ölçeği uygulanmıştır. Öğretmenlerden araştırmaya yönelik ifadeler için 5 seçenekten oluşan değerlendirme kriterlerinden birisini işaretlemeleri istenmiştir. “Hiç Katılmıyorum” seçeneği 1 puan, “Katılmıyorum” seçeneği 2 puan, “Kararsızım” seçeneği 3 puan, “Katılıyorum” seçeneği 4 puan, ”Tamamen Katılıyorum” seçeneği 5 puan olarak belirlenmiştir. Sonuçların hangi düzeyde olduğunun yorumlanabilmesi için gruplandırma yapılmıştır. Gruplandırmada en yüksek puan olan 5 puandan, en düşük puan olan 1 puan çıkarılmış ($5-4=1$), elde edilen sonuç 5 kriter olduğu için 5’ e bölünmüş ($4-5=0.80$) bulunan bu değer, grup aralığı olarak belirlenerek en küçük değer olan 1’e eklenmiş ve grup aralıkları oluşturulmuştur. ($1.00+0.80=1.80$, $1.80+0.80=2.60$, $2.60+0.80=3.40$, $3.40+0.80=4.20$, $4.20+0.80=5.00$)

$X_1=1.00-1.79$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde olduğunu,

$X_2=1.80-2.59$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Katılmıyorum” düzeyinde olduğunu,

$X_3=2.60-3.39$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Kararsızım” düzeyinde olduğunu,

$X_4=3.40-4.19$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu,

$X_5=4.20-5.00$ puan aralığı ihtiyacı veya ihtiyacın karşılanma durumunun “Kesinlikle Katılmıyorum” düzeyinde olduğunu gösterdiği kabul edilmiştir.

4.1.Araştırmaya Katılan Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin cinsiyet, okul türü, hizmet süresi, mezun olunan fakülte, eğitim seviyesi konularında dağılımları yüzde olarak incelenmiştir.

Tablo 5 : Öğretmenlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	45	27,6
Erkek	118	72,4
Toplam	163	100,0

Tablo 1’ de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 163 coğrafya öğretmenin %27,6’ ı kadın, %72,4 ‘ü erkektir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

Hizmet Süreleri	n	%
1-5 yıl	29	17,8
6-10 yıl	24	14,7
11-15yıl	34	20,9
16-20 yıl	49	30,1
20 ve fazlası	27	16,6
Toplam	163	100,0

Tablo 2’ de görüldüğü gibi katılan 163 coğrafya öğretmenlerinin çalıştıkları hizmet süreleri incelendiğinde %17,8’ i 1-5 yıl aralığında, %14,7 ‘ si 6-10 yıl aralığında, %20,9 ‘u 11-15 yıl aralığında, %30,1’ i 16-20 yıl aralığında, %16,6 20 yıl ve fazlası olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türleri	n	%
Genel Lise	36	22,1
Anadolu Lisesi	67	41,1
Sosyal Bilimler Lisesi	3	1,8
Fen Lisesi	3	1,8
Meslek Lisesi	28	17,2
Öğretmen Lisesi	9	5,5

Çok Programlı Lise	8	4,9
Diğer	9	5,5
Toplam	163	100,0

Tablo 3’ de görüldüğü gibi katılan 163 coğrafya öğretmeninin çalıştıkları okul türleri incelendiğinde %22,1’ i genel liselerde, %41,1’ i Anadolu liselerinde, %1,8’ i sosyal bilimler ve fen bilimleri lisesinde, 17,2’ si meslek liselerinde, %5,5 ‘ i öğretmen lisesi ve diğer liselerde, %4,9’ u çok programlı liselerde çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 8: Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülte Türlerine Göre Dağılımı

Mezun Olunan Okul Türü	n	%
Eğitim Fakültesi	106	65,0
Fen Edebiyat Fakültesi	26	16,0
Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi	31	19,0
Toplam	163	100,0

Tablo 4’ de görüldüğü gibi katılan 163 coğrafya öğretmeninin mezun oldukları fakülteler incelendiğinde öğretmenlerin %65’ i eğitim fakültesinden, %16’ sı fen edebiyat fakültesinden, %31’ i dil tarih coğrafya fakültesinden mezun oldukları görülmektedir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı

Eğitim Seviyesi	n	%
Lisans	109	66,9
Yüksek Lisans	51	31,3
Doktora	3	1,8
Toplam	163	100,0

Tablo 5 ‘ de görüldüğü gibi katılan 163 coğrafya öğretmeninin eğitim seviyesi incelendiğinde öğretmenlerin %66,9’ u lisans eğitim programından, %31,3 ‘ü yüksek lisans programından, %3’ ü doktora eğitim programından mezun oldukları görülmektedir

4.2.Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerine göre mevcut tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programı açısından yeterlilikleri incelenmiştir. Coğrafya öğretmenlerine göre mevcut tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programı açısından yeterlilikleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 10: *Öğretmenlerin Mevcut Tematik Haritaların Coğrafya Öğretim Programı Açısından Yeterliliklerine Göre Dağılımı*

Grup Aralıkları	n	%
Kararsızım	32	19,6
Katılıyorum	98	60,1
Kesinlikle Katılıyorum	33	20,2
Toplam	163	100,0

Tablo 5’ da görüldüğü gibi araştırmaya katılan 163 coğrafya öğretmenlerinin mevcut tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programı açısından yeterlilikleri incelendiğinde öğretmenlerin %19,6’ sı mevcut tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programına yeterli olup olmadığı konusunda kararsızdır, Öğretmenlerin %60,1’ i mevcut tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programına yeterli olduğuna katılmaktadır. Öğretmenlerin %20,2’ si mevcut tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programına yeterli olduğu fikrine kesinlikle katılmaktadır. Öğretmenlerden hiçbiri mevcut tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programına kesinlikle yetersiz ve yetersiz olduğunu düşünmemektedir.

4.3.İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin öğrenme alanlarından hangi tip haritalara ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir. Coğrafya öğretmenlerinin ihtiyaç duydukları harita tipleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 11: Öğretmenlerin İhtiyaç Duydukları Harita Türlerine Göre Dağılımı

Öğrenme Alanı	En Az		Az		Orta		Çok		En Çok	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Doğal Sistemler	3	1,8	10	6,1	21	12,9	49	30,1	80	49,1
Beşeri Sistemler	1	0,6	1	0,6	9	5,5	48	29,4	104	63,8
Mekansal Sentez Türkiye	1	0,6	-	-	1	0,6	34	20,9	127	77,9
Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler	1	0,6	-	-	7	4,3	38	23,3	117	71,8
Çevre ve Toplum	2	1,2	11	6,7	41	25,2	53	32,5	56	34,4
Toplam	163	100,0	163	100,0	163	100,0	163	100,0	163	100,0

Tablo 6' te görüldüğü gibi araştırmaya katılan 163 coğrafya öğretmenin ihtiyaç duydukları tematik harita türleri incelendiğinde öğretmenlerin doğal sistemler haritasına %49,1' i en çok düzeyde, %30,1' i çok düzeyde, %12,9' u orta düzeyde, %6,1' i az düzeyde, %1,8' i en az düzeyde ihtiyaç duymaktadır.

Coğrafya öğretmenleri beşeri sistemler haritasına %63,8' i en çok düzeyde, %29,4' ü çok düzeyde, %5,5' i orta düzeyde, %0,6' sı ise az ve en az düzeyde ihtiyaç duymaktadır. Coğrafya öğretmenleri mekansal sentez Türkiye haritasına %77,9' u en çok düzeyde, %20,9' u çok düzeyde, %0,6' sı ise orta ve en az düzeyde ihtiyaç duymaktadır. Az düzeyde ise ihtiyaç duyan bulunmamaktadır.

Coğrafya öğretmenleri küresel ortam: bölgeler ve ülkeler haritasına %71,8' i en çok düzeyde, %23,3' ü çok düzeyde, %4,3' ü orta düzeyde, %0,6' sı ise az düzeyde ihtiyaç duymaktadır. Az düzeyde ise ihtiyaç duyan bulunmamaktadır.

Coğrafya öğretmenleri çevre ve toplum haritasına %34,4' ü en çok düzeyde, %32,5' i çok düzeyde, %25,2' i orta düzeyde, %6,7' si az düzeyde, %1,2' si en düzeyde ihtiyaç duymaktadır.

4.4.Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin tematik harita kullanma yeterliliği ölçülmüştür. Coğrafya öğretmenlerinin tematik harita kullanma yeterliliği aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 12: Öğretmenlerin Tematik Harita Kullanma Yeterliliğine Göre Dağılımı

Grup Aralıkları	n	%
Kesinlikle Katılmıyorum	27	16,6
Katılmıyorum	116	71,2
Kararsızım	20	12,3
Toplam	163	100,0

Tablo 7’ de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 163 coğrafya öğretmenin tematik harita kullanma yeterlilikleri incelendiğinde öğretmenlerin %16,6’ sı kesinlikle katılmamaktadır, 163 öğretmenden 27’ si tematik harita kullanma yeterliliğine kesinlikle sahip görmemektedir.

Öğretmenlerin %71,2’ si tematik harita kullanma yeterliliğine kendilerini sahip görmemektedir. Öğretmenlerin %12,3’ ü ise kendilerini tematik harita kullanma yeterliliği konusunda kararsız görmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden hiçbiri tematik harita kullanma konusunda kendisini yeterli hissetmemektedir.

4.5.Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin program kazanımlarına göre tematik harita üretme yeterliliği incelenmiştir. Coğrafya öğretmenlerinin program kazanımlarına göre tematik harita üretme yeterliliğine sahip olma detayları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13: Öğretmenlerin Tematik Harita Üretme Yeterliliğine Göre Dağılımı

Grup Aralıkları	n	%
Katılmıyorum	4	2,5
Kararsızım	77	47,2
Katılıyorum	75	46,0
Kesinlikle Katılıyorum	7	4,3
Toplam	163	100,0

Tablo 8’ da görüldüğü gibi araştırmaya katılan 163 coğrafya öğretmenin program kazanımlarına göre tematik harita üretme yeterliliği açısından incelendiğinde, öğretmenlerin %2,5’ i katılmıyorum seçeneğini işaretlemiştir, buradan katılmıyorum seçeneğini işaretleyen 4 kişinin program kazanımlarına göre tematik harita üretme yönünden kendini yetersiz hissettiği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin %47,2’ si program kazanımlarına göre tematik harita üretme yeterliliği konusunda kendisini yetersiz hissetmektedir. Öğretmenlerin %46’ sı program kazanımlarına göre tematik harita üretme yeterliliği konusunda kendisini yeterli hissetmektedir. Öğretmenlerin %4,3’ ü program kazanımlarına göre tematik harita üretme konusunda kendisini kesinlikle yeterli hissetmektedir.

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinden hiçbirisi program kazanımlarına göre tematik harita üretme konusunda kendisini kesinlikle yetersiz hissetmemiştir.

4.6.Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin tematik harita kullanımına yönelik görüşlerinin olumlu olup olmadığı incelenmiştir. Coğrafya öğretmenlerinin tematik harita kullanımına yönelik görüşleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 14: Öğretmenlerin Tematik Harita Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Oranlarına Göre Dağılımı

Grup Aralıkları	n	%
Katılmıyorum	3	1,8
Kararsızım	4	3,1
Katılıyorum	65	39,9
Kesinlikle Katılıyorum	90	55,2
Toplam	163	100,0

Tablo 9’ da görüldüğü gibi araştırmaya katılan 163 coğrafya öğretmenin tematik harita kullanımına bakış açısı incelendiğinde, araştırmaya katılanların %1,8’ i öğretmenlerin tematik harita kullanımına olumlu bakmamaktadır. Katılanların %3,1’ i öğretmenlerin tematik harita kullanıp kullanmama konusunda kararsızdırlar. Katılanların %39,9’ u öğretmenlerin tematik harita kullanımına olumlu bakmaktadır. Katılanların %55,2’ si öğretmenlerin tematik harita kullanımı konusuna kesinlikle olumlu bakmaktadır. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinden kimse tematik harita kullanımı konusunda olumsuz fikir belirtmemiştir.

Bu bölümde araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin demografik bilgileri (bağımsız değişken) ile öğretmenlerin tematik haritaya olan görüşlerinin ilişki yönünden anlamlı olup olmadığı incelenmiştir.

Bulgu 1 : Coğrafya öğretmenlerinin cinsiyetleri tematik haritalara yönelik görüşlerini etkilemekte midir?

Bu alt probleme yönelik bulgular Tablo 10’ de yer almaktadır.

Tablo 15: Coğrafya Öğretmenlerinin Cinsiyetleriyle Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin Bağımsız Örnek t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	SH	SD	t	p
Toplam	Kadın	45	98,0667	7,45715	1,11165	161	2,445	.016*

Tutum	Erkek	118	94,9237	7,29144	,67123
-------	-------	-----	---------	---------	--------

*p<0,05

Kadın ve erkek öğretmenlerin tematik haritalara yönelik görüşlerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği bağımsız örnek testi sonucu tespit edilmiştir. ($t_{(161)}$, $p < 0.05$). Cinsiyeti kadın olan öğretmenlerin tematik haritalara yönelik tutumları ($X_{(ort)} = 98,0667$), cinsiyeti erkek olan öğretmenlerin tematik haritalara yönelik tutumlarına göre ($X_{(ort)} = 94,9237$) göre daha olumludur.

Bulgu 2 : Coğrafya öğretmenlerinin mezun oldukları yüksek öğretim programları tematik haritalara yönelik görüşlerini etkilemekte midir?

Bu alt probleme yönelik bulgular Tablo 11' de yer almaktadır.

Tablo 16: Coğrafya Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programları Tematik Haritalara Yönelik Görüşlerini Hakkındaki Tutumları Arasındaki İlişkinin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

	KT	SD	KO	F Değeri	p Değeri
Gruplar arası	69,751	4	17,438	,309	,872*
Gruplar içi	8919,157	158	56,540		
Toplam	8988,908	162			

*p>0,05

Coğrafya öğretmenlerinin mezun oldukları yüksek öğretim programları tematik haritalara yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. ($F_{(4,158)} = 0,309$, $p = 0,872 > 0.05$)

Buna göre coğrafya öğretmenlerinin mezun oldukları yüksek öğretim programlarının eğitim fakültesi, fen edebiyat fakültesi, dil ve tarih coğraf fakültesi ve diğer fakültelerden herhangi biri olması, tematik haritalara yönelik tutumları hakkındaki düşüncelerini etkilememiştir.

Bulgu 3: Coğrafya öğretmenlerinin çalıştıkları okul türleri tematik haritalara yönelik görüşlerini etkilemekte midir?

Bu alt probleme yönelik bulgular Tablo 12' de yer almaktadır.

Tablo 17: Coğrafya Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türleriyle Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Bağımsız Örnek t Testi

	KT	SD	KO	F Değeri	p Değeri
Gruplar arası	221,567	7	31,652	,560	,788*
Gruplar içi	8767,341	155	56,563		
Toplam	8988,908	162			

*p>0,05

Tematik haritalara yönelik görüşler bakımından, genel liselerde, sosyal bilimler lisesinde, fen lisesinde, meslek lisesinde, öğretmen lisesinde, çok programlı lisede ve diğer liselerde çalışan coğrafya öğretmenlerinin birbirleri arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. ($F_{(7,155)}=0,560, p=0,788>0.05$)

Okul türü tematik haritalara yönelik görüşlerini etkileme bakımından belirleyici bir değişken değildir. Ankette belirtilen okul çeşitlerinde çalışan coğrafya öğretmenler tematik haritalara yönelik görüşleri açısından uyum sağlamaktadırlar, aralarında bir fark yoktur.

Bulgu 4: Coğrafya öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programları tematik haritalara yönelik görüşlerini etkilemekte midir?

Bu alt probleme yönelik bulgular Tablo 13' de yer almaktadır.

Tablo 18: Coğrafya Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programları Tematik Haritalara Yönelik Görüşlerini Hakkındaki Tutumları Arasındaki İlişkinin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

	KT	SD	KO	F Değeri	p Değeri
Gruplar arası	88,267	2	44,133	,793	,454*
Gruplar içi	8900,641	160	55,629		
Toplam	8988,908	162			

*p>0,05

Coğrafya öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programları tematik haritalara yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. ($F_{(2,160)}=0,793, p=0,454>0.05$)

Buna göre coğrafya öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programının lisans, yüksek lisans, doktora programlarından herhangi biri olması, tematik haritalara yönelik tutumları hakkındaki düşüncelerini etkilememiştir.

Bulgu 19: Coğrafya öğretmenlerinin hizmet süreleri tematik haritalara yönelik görüşlerini etkilemekte midir?

Bu alt probleme yönelik bulgular Tablo 14' de yer almaktadır.

Tablo 19: *Coğrafya Öğretmenlerinin Hizmet Süreleri Tematik Haritalara Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları*

	KT	SD	KO	F Değeri	p Değeri
Gruplar arası	69,751	4	17,438	,309	,872*
Gruplar içi	8919,157	158	56,450		
Toplam	8988,908	162			

*p>0,05

Coğrafya öğretmenlerinin hizmet süreleri tematik haritalara yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmamıştır. ($F_{(4,158)}=0,309, p=0,872>0.05$)

Buna göre coğrafya öğretmenlerinin hizmet sürelerinin 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 20 yıldan fazla olması tematik haritalara yönelik tutumları hakkındaki düşüncelerini etkilememiştir.

Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tematik haritalar öğrencilerin derse olan ilgisini artırır.	3	1,8	2	1,2	2	1,2	69	42,3	87	53,4	163	100,0
Tematik haritalar ders süresini etkin kullanmamı sağlar.	2	1,2	2	1,2	5	3,1	75	46,0	79	48,5	163	100,0
Tematik haritalar coğrafya derslerinin vazgeçilmez bir materyalidir.	1	0,6	5	3,1	6	3,7	72	44,2	79	8,5	163	100,0
Lisans eğitimim ihtiyacım olan tematik haritaları hazırlayabilmem için yeterli değildir.	5	3,1	37	27,2	20	12,3	64	39,3	37	22,7	163	100,0
Tematik haritaları kullanırken kazanımları gözönüne alırım.	1	0,6	6	3,7	8	4,9	103	63,2	45	27,6	163	100,0
İhtiyacım olan her tematik haritayı kolaylıkla bulabilirim.	21	12,9	75	46,0	25	15,3	35	21,5	7	4,3	163	100,0
Kendi ürettiğim tematik haritaları diğer coğrafya öğretmenleriyle paylaşıyorum.	5	3,1	26	16,0	22	13,5	81	49,7	29	17,8	163	100,0
İhtiyacım olan tematik haritaları elle çizerek üretirim.	23	14,1	66	40,5	33	20,2	35	21,5	6	3,7	163	100,0

İhtiyacım olan tematik haritaları CBS programlarını kullanarak üretirim.	24	14,7	69	42,3	23	14,1	37	22,7	10	6,1	163	100,0
Tematik harita kullanımının kazanımların gerçekleştirilme oranını arttırdığını düşünüyorum.	1	0,6	1	0,6	10	6,1	86	52,8	65	39,9	163	100,0
Tematik haritalar öğrencilerin yazılı metinleri hatırlama oranını artırır.												
İhtiyacım olan her türlü tematik haritayı internet aracılığıyla kolaylıkla bulabilirim.	1	0,6	1	0,6	5	3,1	91	55,8	65	39,9	163	100,0
Tematik harita üretme konusunda yeterli değilim.	4	2,5	38	23,3	35	25,1	77	47,2	9	5,5	163	100,0
Derslerimde öğrencilerin dilsiz haritaları kullanarak tematik haritalar üretmelerini sağlarım.												
Ölçme değerlendirme sürecinde tematik haritaları sıklıkla kullanırım.	9	5,5	32	19,6	34	20,9	66	40,5	22	13,5	163	100,0
Ders kitapları tematik haritalar açısından zenginleştirilmelidir.	3	1,8	30	18,4	27	16,6	82	50,3	21	12,9	163	100,0
Okulların harita arşivi tematik haritalarla zenginleştirilmelidir.	2	1,2	28	17,2	23	14,1	87	53,4	23	14,1	163	100,0
	0	0	3	1,8	2	1,2	61	37,4	97	59,5	163	100,0
Eğitim amaçlı tematik atlaslar hazırlanmalıdır.	0	0	3	1,8	3	1,8	52	31,9	105	64,4	163	100,0

Lisans eğitiminde tematik harita hazırlamaya yönelik dersler konulmalıdır.

0	0	1	0,6	2	1,2	54	33,1	106	65,0	163	100,0
0	0	0	0	2	1,2	55	33,7	106	65,0	163	100,0

Tablo 20 : *Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Tarafından Soruları Cevaplama Sayıları ve Yüzdeleri*

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin tematik haritalar öğrencilerin derse olan ilgisini artırma fikrine %1,8' i kesinlikle katılmamakta, %1,2' si katılmamakta ve kararsız, %42,3' ü katılmakta, %53,4' ü kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin tematik haritaların ders süresini etkin kullanmayı sağlama fikrine %1,2' si kesinlikle katılmamakta ve katılmamakta, %3,1' i kararsız, %46' sı katılmakta, %48' 5' i kesinlikle katılmaktadır

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin tematik haritalar coğrafya derslerinin vazgeçilmez bir materyal olduğu fikrine %0,6' sı kesinlikle katılmamakta, %3,1' i katılmamakta, %3,7' si kararsız, %44,2' si katılmakta, %8,5' i kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin lisans eğitim ihtiyacı olan tematik haritaları hazırlayabilmek için kendini yeterli görmesi fikrine %3,1' i kesinlikle katılmamakta, %27,2' si katılmamakta, %12,3' ü kararsız, %39,3' ü katılmakta, %22,7' si kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin tematik haritaları kullanırken kazanımları göz önüne alınması fikrine %0,6' sı kesinlikle katılmamakta, %3,7' si katılmamakta, 4,9' u kararsız, %63,2' si katılmakta, %27,6' sı kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin ihtiyacı olan her türlü tematik haritayı internet aracılığıyla kolaylıkla bulma fikrine %12,9' u kesinlikle katılmamakta, %64' sı katılmamakta, %15,3' ü kararsız, %21,5' i katılmakta, %4,3' ü kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin kendi ürettiği tematik haritaları diğer coğrafya öğretmenleriyle paylaşma fikrine %3,1' i kesinlikle katılmamakta, %16' sı katılmamakta, %13,5' i kararsız, %49,7' si katılmakta, %17,8' i kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin ihtiyacı olan tematik haritaları elle çizerek üretme fikrine %14, 1' i kesinlikle katılmamakta, %40,5' i katılmamakta, %20,2' si kararsız, %21,5' i katılmakta ve %3,7' si kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin ihtiyacı olan tematik haritaları CBS programlarını kullanarak üretme fikrine %14,7' si kesinlikle katılmamakta, %42,3' ü katılmamakta, %14, 1' i kararsız, %22,7' si katılmakta, %6,1' i kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin tematik harita kullanımının kazanımların gerçekleştirilme oranını arttırdığı fikrine %0,6' sı kesinlikle katılmamakta ve katılmamakta, %6,1' i kararsız, %52,8' i katılmakta ve %39,9' u kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin tematik haritaların öğrencilerin yazılı metinleri hatırlama fikrine %0,6' sı kesinlikle katılmamakta ve katılmamakta, %3,1' i kararsız, %55,8' i katılmakta, %39,9' u kesinlikle katılmaktadır..

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin ihtiyacım olan her türlü tematik haritayı internet aracılığıyla kolaylıkla bulma konusuna %2,5' i kesinlikle katılmamaktadır, %23,3' ü katılmamakta, %25,1' i kararsız, %55,8' i katılmakta, %39,9' u kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin tematik harita üretme konusunda yeterli hissetme fikrine %5,5' i kesinlikle katılmamakta, %19,6' sı katılmamakta, %20,9' u kararsız, %40,5' i katılmakta ve %13,5' i kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin derslerinde öğrencilerin dilsiz haritaları kullanarak tematik haritalar üretmelerini sağlarm fikrine %1,8' i kesinlikle katılmamakta, %18,4' ü katılmamakta, %16,6' sı kararsız, %50,3' ü katılmakta, %12,9' u kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin ölçme değerlendirme sürecinde tematik haritalarını %1,2' si kesinlikle kullanmamakta, %17,2' si kullanmamakta, %14,1' i kararsız, %53,4' ü kullanmakta ve %14,1' i kesinlikle kullanmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin ders kitapları tematik haritalarla zenginleştirilmeli fikrine kesinlikle katılmayan kimse bulunmazken, araştırmaya katılan öğretmenlerin %1,8' i katılmamakta %1,2' si kararsız, %37,4' ü katılmakta, %59,5' ü ise kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin okulların arşivi tematik haritalarla zenginleştirilmeli fikrine kesinlikle katılmayan kimse bulunmazken, araştırmaya katılan öğretmenlerin %1,8' i katılmamakta ve kararsız, %52' si katılmakta, %64,4' ü ise kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin eğitim amaçlı tematik atlaslar hazırlanmasına kesinlikle katılmayan kimse bulunmamaktadır. Katılan öğretmenlerin %0,6' sı katılmamakta, %1,2' si kararsız, %33,1' i, katılmakta ve %65' i kesinlikle katılmaktadır.

Araştırmaya katılan 163 öğretmenin lisans eğitiminde tematik harita hazırlamaya yönelik dersler konulmasına kesinlikle katılmayan ve katılmayan kimse bulunmamakta iken öğretmenlerin %1,2' si kararsızken, %33,7'si katılmakta, %65' i de kesinlikle katılmaktadır.

5.SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplara ait sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırma kapsamında uygulanan anket sonucuna göre elde edilen verilerin analiz edilmesi ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Coğrafya öğretmenleri büyük bir çoğunluğu ders kitapları, yardımcı ders kitapları, atlaslar gibi çeşitli kaynaklarda yer alan tematik haritaların Coğrafya Öğretim Programı açısından yeterli olduğuna katılmakla birlikte ders kitaplarının tematik haritalar açısından zenginleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir.
- Coğrafya öğretmenlerinin öğrenme alanlarına göre en çok sırasıyla “Mekansal Sentez Türkiye”, “Küresel Ortam Bölgeler ve Ülkeler”, “Beşeri Sistemler”, “Doğal Sistemler” ve “Çevre ve toplum” ilgili tematik haritalara ihtiyaç duymaktadır.
- Coğrafya öğretmenlerinin büyük bir kısmı kendisini tematik harita kullanma yeterliliğine sahip görmemektedir. Bu durumun en önemli nedeni ise coğrafya öğretmenlerinin ihtiyaçları olan tematik harita üretme yeterliliğine sahip olmaması olarak görülmektedir.
- Coğrafya öğretmenlerinin neredeyse tamamına yakını tematik harita kullanımına olumlu yaklaşmakta ve kazanımların gerçekleştirilme oranını büyük ölçüde arttırdığını düşünmektedir.
- Kadın ve erkek öğretmenlerin tematik haritalara yönelik görüşlerinin cinsiyete göre farklılık göstermekle birlikte Cinsiyeti kadın olan öğretmenlerin tematik haritalara yönelik görüşleri cinsiyeti erkek olan öğretmenlerin tematik haritalara yönelik görüşlerine göre daha olumludur.

- Coğrafya öğretmenlerinin mezun oldukları yüksek öğretim programı tematik harita kullanımına yönelik görüşlerini arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.
- Coğrafya öğretmenlerinin çalıştıkları eğitim kurumlarıyla tematik haritalara yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.
- Coğrafya öğretmenlerinin mesleki hizmet süreleri ile tematik haritalara yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

5.2.Öneriler

- Coğrafya öğretmenliği lisans programlarına tematik harita üretimi ve kullanımına yönelik dersler konulmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından coğrafya öğretmenlerine yönelik olarak tematik harita üretimi ve kullanımına dönük seminer ve kurslar gibi hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir.
- Coğrafya ders kitapları kazanımlara uygun tematik haritalarla zenginleştirilmelidir.
- Coğrafya Öğretim Programı'na yönelik olarak farklı konularda tematik harita atlasları oluşturulmalıdır.
- Coğrafya öğretmenleri ,tematik harita üretmenin oldukça basit olduğu Coğrafi Bilgi Sistemlerini (CBS) kullanımına yönlendirilmelidir.
- Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından coğrafya derslerinde kullanılmak üzere dijital ortamda online bir tematik harita havuzu oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKAR, B. (2008). ***İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Harita Kullanma Düzeylerinin ve Harita Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi.***
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- ALTUNIŞIK, R., BAYRAKTAROĞLU, S., COŞKUN, R., YILDIRIM, E. (2004). **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri.** (3.Baskı) Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- ARI, Y. (2008). Coğrafyayı Neden Çok Boyutlu Olarak Tanımlama ve Öğretmeye İhtiyaç Vardır? R. Özey ve A. Demirci. (Editörler). **Coğrafya Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar.** İstanbul. Aktif Yayınevi, ss. 1- 22.
- BALKAN, A. (2007). **İlköğretim 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Harita Kullanımının Derse Karşı Tutuma, Başarıya ve Hatırda Tutma Düzeyine Etkisi** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilimdalı.
- BEDNARZ, S., Acheson, G. and Bednarz, R. (2006). Maps and Map Learning in SocialStudies. *Social Education*, 70 (7), 398- 404.
- BİLGİN, T. (1996). **Genel Kartoğrafya** İstanbul : Filiz Kitabevi.
- BUĞDAYCI, İ. ve Bildirici, İ.Ö. (2009, 11-15 Mayıs). **Harita Kullanımının Coğrafya Eğitimindeki Önemi.** TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayında Sunuldu, Ankara.
- DEMİRALP, N. (2006). **Coğrafya Öğretiminde Gösteri Yöntemi Kullanılarak Harita ve Küre Kullanım Becerilerinin Geliştirilmesi** Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara : Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Coğrafya Eğitimi Anabilimdalı.
- DEMİRALP, N. **Coğrafya Eğitiminde Materyaller ve 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı** Kastamonu : Kastamonu Eğitim Dergisi, 2007, Cilt : 15 (1) : 373-384

- DEMİRCİ, A. TAŞ H, ÖZEL A **Türkiye'de Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Teknoloji Kullanımı** İstanbul: Marmara Coğrafya Dergisi, 2007,(15):37-54.
- DEMİRCİ, A. (2008). **Öğretmenler İçin CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri)** İstanbul: Fatih Üniversitesi Yayınları.
- ELİBÜYÜK, M. (1995). **Matematik Coğrafya** Ankara : Hilmiusta Matbacılık.
- GÜNGÖRDÜ, E. (2002). **Coğrafyada Öğretim Yöntemleri, İlkeler ve Uygulamalar.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- GÜNGÖRDÜ, E. (2006). **Eğitim Fakülteleri İçin Coğrafyada Öğretim yöntemleri ve Çağdaş Öğretim Yaklaşımları İlkeler-Uygulamalar.** (2. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- GÜNGÖRDÜ, E. (2008). **Coğrafyada Bilimsel Araştırma Yöntemleri.** Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- GÜNGÖRDÜ, E. (2010). **Eğitim Fakülteleri İçin Coğrafyada İstatistik Metotları.** Ankara: Gazi Kitabevi.
- GÜNGÖRDÜ, E. (2010). **Liselerde Coğrafya Dersi Öğretimi.** Ankara: Gazi Kitabevi.
- GÜVEN, B. ve UZMAN, E. (2006). Ortaöğretim Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 14(2), 527-536.
- İNAL, N. (2006). *İnternet Ortamında Tematik Harita Sunumu.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İPBÜKER, C. (1999). *Topografik ve tematik haritaların yapımına veri kaynağı oluşturacak uydu görüntülerinin dönüşüm yöntemleri analizi,* Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

KANTÜRK, G. İNCEKARA,S. **Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Haritalarla İlgili Temel Görüşleri ve Harita Kullanımına Yönelik Yaklaşımları** İstanbul : Marmara Coğrafya Dergisi, 2010, (21) : 240-257

KARABAĞ, S. (2002, 09-12 Temmuz). **Coğrafya Öğretmenlerinin Mesleki Nitelikleri.** Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayında Sunuldu, Ankara.

KARABAĞ, S.(2007) Coğrafya Öğretmenlerinin Mesleki Sorumlulukları. S. Karabağ ve S. Şahin. (Editörler). **Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi.** Ankara. Gazi Kitabevi, ss. 271 -287.

KARABAĞ, S. (1998) Coğrafya Öğretiminde Anahtar Sorular ve Kavramlar. **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 18(2), 25-41.

KIZILÇAOĞLU, A. ÜNLÜ M. **9.Sınıfta Dilsiz Haritaların Kullanımına Yönelik Aktivite Örnekleri** İstanbul : Marmara Coğrafya Dergisi, 2008, (17) : 45-66

KIZILÇAOĞLU, A. TAŞ H. **İlk ve Ortaöğretimde Coğrafya Eğitimi ve Öğretiminde Model Küre Kullanımı** Kütahya : Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007, (18)

KOÇ, H. (2008). **Coğrafya Öğretim Programındaki Kazanımların Öğrencilerin HaritaBeceri Düzeyleri Üzerine Etkisi.** Yayımlanmamış Doktora Tezi, GaziÜniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KOÇAK, E. (1985). **Kartoğrafya. (İkinci Baskı).** Trabzon: Karadeniz Üniversitesi Basımevi.

KÜÇÜKAHMET, L. (2004). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş.** (5.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

LİSİO, D.A. and RUSSO, F. (2010). Thematic Maps for Land-Use Planning and Policy Decisions in the Calaggio Stream Catchment Area. *Journal of Maps*, 68-83.

MACEACHREN, A.M. (2004). *How Maps Work.* New York: The Guilford Press.

MEB. (2005).**Coğrafya Dersi Öğretim Programı.** Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- ÖZÇAĞLAR, A. (2009). **Coğrafyaya Giriş**. (5. Baskı). Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.
- ÖZEY R, DEMİRCİ A (2008) **Coğrafya Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar** İstanbul: Aktif Yayınevi.
- ÖZEY,R ve İNCEKARA, S. (Editörler). (2010). Coğrafya eğitiminde kavram ve değişimler, Ankara : Pegem A Yayıncılık.
- ÖZTÜRK, M. (2007). Coğrafya: Gelişimi, İçeriği, Eğitimi. S. Karabağ ve S. Şahin. (Editörler). **Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi**. Ankara. Gazi Kitabevi, ss. 3-51.
- ŞAHİN, S. (2002, 09-12 Temmuz). **Coğrafya Öğretimi ve İnternet**. Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayında Sunuldu, Ankara.
- TAŞ, H.İ. (2006): **“Coğrafya Eğitiminde Görselleştirmenin Önemi: Mekansal Algılamaya Pedagojik Bir Bakış**, Doğu Coğrafya Dergisi, Yıl:11, Sayı:16.
- TAVŞANCIL, E. (2006). **Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- TÜZEL, M. (2008). **Ören yerleri turizm ilişkisinin tematik haritalar yardımıyla analizi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- ULUĞTEKİN, N.UÇAR, D., BİLDİRİCİ Ö.İ., İPBÜKER C., ÖZERMAN U., GÖKCEN Ö.F.,“**Elektronik Atlas Teknikleri İle Eğitim Amaçlı Türkiye İstatistiksel Atlasının Hazırlanması: Pilot Çalışma**”, İstanbul Teknik Üniversitesi 1185 Nolu Proje, İstanbul, 2000
- URAL, A. ve KILIÇ, İ. (2006). **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi**. (2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- ÜNLÜ, M. ÜÇİŞİK, S. ÖZEY, R. **Coğrafya Eğitimi ve Öğretiminde Haritaların Önemi** İstanbul : Marmara Coğrafya Dergisi, 2002, (5): 9-25

ÜZÜMCÜ,N.(2007). **İlköğretim 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Harita Okuma Becerisinin Aktif Öğrenme Yöntemiyle Kazandırılması** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara : Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Coğrafya Eğitimi Anabilimdalı.

ÖZÇAĞLAR, A. (2009). **Coğrafyaya Giriş** Ankara : Ümit Maatbaacılık .

YALÇINKAYA, E. (2004). **İlköğretim Okulu Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Haritaların Nitelikleri ve Kullanılabilirlik Düzeylerine İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri.** Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

YAZICIOĞLU, Y. ve ERDOĞAN, S. (2004). **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri.** Ankara: Detay Yayıncılık

EKLER

EK 1 : COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN TEMATİK HARİTALARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Değerli meslektaşım,

Bu anket “Coğrafya Öğretmenlerinin Tematik Harita Kullanımına Yönelik Görüşleri” konulu yüksek lisans tezime veri toplamak üzere hazırlanmıştır. Başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Ankete samimi cevaplar vermeniz araştırma açısından son derece önemlidir. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Bahaddin ŞAHİN

Gazi Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

bahaddinsahin@gmail.com

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek

2.Hizmet süreniz : () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 20 yıl ve üzeri

3.Görev yaptığınız okul türü : () Genel lise () Anadolu lisesi () Sosyal Bilimler lisesi
() Fen lisesi () Meslek Lisesi () Öğretmen lisesi
() Çok Programlı lise () Diğer

4.Mezun Olduğunuz Yüksek Öğretim Programı :

() Eğitim Fakültesi
() Fen Edebiyat Fakültesi
() Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
() Diğer.....

5.Öğrenim durumunuz : () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM I

Tematik harita : Coğrafya Öğretim Programı (CDÖP) içerisinde yer alan belirli bir amaca yönelik olarak hazırlanan haritalardır. (Yağış dağılışı haritası, maden dağılışı haritası, bitki örtüsü haritası v.b.)

Aşağıda coğrafya derslerinde tematik harita kullanımına yönelik ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi ilgili boşluğa X işareti koyarak belirtiniz.

Aşağıda verilen ifadeleri okuduktan sonra ifadeye ne ölçüde katılıp katılmadığınızı yanındaki kutucuklardan yalnızca birine (X) işareti koyarak belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Tematik haritalar öğrencilerin derse olan ilgisini artırır.					
2.Tematik haritalar ders süresini etkin kullanmamı sağlar.					
3.Tematik haritalar coğrafya derslerinin vazgeçilmez bir materyalidir.					
4.Lisans eğitimim ihtiyacım olan tematik haritaları hazırlayabilmem için yeterli değildir.					
5.Tematik haritaları kullanırken kazanımları göz önüne alırım.					
6.İhtiyacım olan her tematik haritayı kolaylıkla bulabilirim.					
7.Ders kitapları tematik haritalar açısından yeterli değildir.					
8.Kendi ürettiğim tematik haritaları diğer coğrafya öğretmenleriyle paylaşıyorum.					
9.İhtiyacım olan tematik haritaları elle çizerek üretirim					
10.İhtiyacım olan tematik haritaları CBS programlarını kullanarak üretirim.					
11.İhtiyacım olan tematik haritaları Photoshop, Coreldraw gibi grafik yazılımları kullanarak üretirim.					

12.Tematik harita kullanımının kazanımların gerçekleştirilme oranını arttırdığını düşünüyorum.					
13.Tematik haritalar öğrencilerin yazılı metinleri hatırlama oranını artırır.					
14.Okulumdaki harita arşivinde yeterli tematik harita bulunmamaktadır.					
15.İhtiyacım olan her türlü tematik haritayı internet aracılığıyla kolaylıkla bulabilirim.					
16.Tematik harita üretme konusunda yeterli değilim.					
17.Derslerimde öğrencilerin dilsiz haritaları kullanarak tematik haritalar üretmelerini sağlarım.					
18.Ölçme değerlendirme sürecinde tematik haritaları sıklıkla kullanırım.					
19.Lisans eğitimi sürecinde tematik harita hazırlamaya yönelik ders aldım.					
20.Çalıştığım okulda fotokopi, projeksiyon cihazı gibi fiziki olanakların yetersizliği tematik harita kullanımını sınırlamaktadır.					
21.Tematik harita üretme konusunda düzenlenecek bir hizmet içi eğitime mutlaka katılırım.					
22.Ders kitapları tematik haritalar açısından zenginleştirilmelidir.					
23.Okulların harita arşivi tematik haritalarla zenginleştirilmelidir.					
24.Eğitim amaçlı tematik atlaslar hazırlanmalıdır.					
25.Lisans eğitiminde tematik harita hazırlamaya yönelik dersler konulmalıdır.					

